

Bruselj, 13.5.2019
COM(2019) 175 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2019)175 final of 9 April 2019.
Concerns all languages versions.
Correction of graph entitled "2030 Framework for Climate and Energy"
The text shall read as follows:

POROČILO KOMISIJE

**EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-
SOCIALNEMU ODBORU, ODBORU REGIJ IN EVROPSKI INVESTICIJSKI BANKI**

Četrto poročilo o stanju energetske unije

I. UVOD

Cilj projekta energetske unije¹, ki ga je pripravila Junckerjeva Komisija, je odjemalcem v EU zagotoviti zanesljivo, trajnostno, konkurenčno in cenovno sprejemljivo oskrbo z energijo na podlagi prenove evropske energetske in podnebne politike. V projektu je tudi zaveza, da bo EU prevzela vodilno vlogo v svetu na področju energije iz obnovljivih virov, opredelila povečanje energijske učinkovitosti kot prednostno nalogo in še naprej vodila svetovna prizadevanja za boj proti podnebnim spremembam. Po štirih letih je **energetska unija postala stvarnost**. Energetska unija je z močno podporo Evropskega parlamenta, držav članic in deležnikov povečala odpornost Evrope in temeljito posodobila evropsko energetske in podnebno politiko na več pomembnih področjih.

Prvič, zagotovila je celovit in pravno zavezujoč okvir za doseganje ciljev Pariškega sporazuma, hkrati pa prispeva k posodabljanju evropskega gospodarstva in industrije. Energetska unija vključuje **okvir upravljanja**, ki bo državam članicam in Evropski komisiji omogočil sodelovanje pri razvoju politik in ukrepov, potrebnih za uresničevanje naših podnebnih in energetskih ciljev. Trdno je vključena tudi v širši okvir prednostnih nalog EU. Energetska unija prispeva k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja ter izvajanju programov krožnega gospodarstva in kakovosti zraka. Tesno je povezana s politikami za unijo kapitalskih trgov, enotnim digitalnim trgom, novim programom znanj in spretnosti za Evropo, naložbenim načrtom za Evropo in varnostno unijo.

Drugič, ta celovit pristop k energetske uniji je EU omogočil, da si je za leto 2030 zastavila jasne in ambiciozne cilje na področju energije iz obnovljivih virov in povečanja energijske učinkovitosti. Omogočil je, da je EU določila enako ambiciozne politike na področju čiste mobilnosti, vključno z emisijami za nove avtomobile, kombinirana vozila in tovornjake. Zagotovil je tudi trdno osnovo za delovanje v smeri modernega in uspešnega podnebno nevtralnega gospodarstva do leta 2050. Evropska komisija je v svoji viziji za leto 2050² določila okvir za prihodnjo podnebno in energetske politiko, ki bo Evropo usmerila k podnebni nevtralnosti, obenem pa zagotavljala pomembne koristi za gospodarstvo in kakovost življenja ljudi³.

Tretjič, energetska unija združuje popolnoma posodobljen regulativni okvir in vizijo za politike, ki so potrebne od danes do leta 2050. S tem zagotavlja potrebno varnost za kakovostne in inovativne naložbe za posodobitev gospodarstva EU in ustvarjanje lokalnih delovnih mest. Danes je v EU več kot 4 milijone „zelenih delovnih mest“, energetske prehod pa zagotavlja nedvomne priložnosti za povečanje tega števila. Nova zelena delovna mesta se bodo ustvarjala z naložbami EU prek skladov kohezijske politike, sredstev za raziskave in inovacije, Junckerjevega načrta in na podlagi nedavnih pobud Evropske komisije o trajnostnem financiranju. Energetska unija podpira konkurenčnost evropske industrije s spodbujanjem inovacij, te pa zagotavljajo globalno prednost tistim, ki so prvi na trgu. Energetska unija spodbuja tudi razvoj evropskih vrednostnih verig v ključnih in razvijajočih se sektorjih, kot so baterije in vodik.

¹ Okvirna strategija za trdno energetske unijo s podnebno politiko, usmerjeno v prihodnost (COM(2015) 080 final), 25. februarja 2015.

² Čist planet za vse — Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtralno gospodarstvo (COM(2018) 773 final), 28. novembra 2018.

³ Glej tudi: 10 trends reshaping climate and energy, Evropsko središče za politično strategijo, 3. december 2018. https://ec.europa.eu/epsc/sites/epsc/files/epsc_-_10_trends_transforming_climate_and_energy.pdf.

Četrtrič, osrednji element energetske unije je poglobljanje notranjega energetskega trga, kar je ključnega pomena za zagotavljanje zanesljive, trajnostne, konkurenčne in cenovno sprejemljive oskrbe z energijo za vse državljane. Naložbe v pametno infrastrukturo, vključno s čezmejnimi medsebojnimi povezavami, in skupne ureditve za preprečevanje in obvladovanje morebitnih motenj so povečale zanesljivost oskrbe z energijo in izboljšale splošno odpornost energetskega sistema EU na zunanje energetske pretese. S temi naložbami se je omrežje EU pripravilo tudi na spreminjajoč se energetski sistem. Hkrati bodo nedavne spremembe zasnove trga z električno energijo omogočile konkurenčnejši dostop do tega trga, zagotovile stroškovno učinkovito vključevanje obnovljivih virov energije in večjo vrednost odjemalcem, ki bodo lahko trgu ponudili svojo proizvodnjo in prilagodljivost.

Petič, hkrati z regulativnim okvirom je Evropska komisija zagotovila tudi ustrezen omogočitveni okvir s podpornimi ukrepi za obravnavanje socialnih, industrijskih in drugih vprašanj. Ti ukrepi naj bi okrepili dejavno vlogo državljanov, podjetij, mest in inovatorjev v energetskem prehodu. Novi pristopi, ki jih je prva uvedla Evropska komisija, so se izkazali kot učinkoviti, zlasti pri razvoju evropske industrije baterij, podpiranju prehoda premogovniških regij ali zagotavljanju sredstev in motivacije mestom za širitev njihovih podnebnih in energetskih ukrepov. Omogočitveni okvir bo ključnega pomena za mobilizacijo naložb, potrebnih za celovito izkoriščanje energetskega prehoda, in za zagotovitev prehoda, ki bo pravičen in družbeno sprejemljiv za vse. Socialne posledice teh sprememb se ne smejo obravnavati pozneje, temveč morajo biti v političnem procesu upoštevane že od vsega začetka.

Nazadnje, energetska unija je EU omogočila, da enotno nastopa na mednarodni ravni. EU je kot ključni akter Pariškega sporazuma uspešno prevzela vodilno vlogo na področju podnebja in poskrbela, da je sporazum začel veljati v rekordnem času in se izvaja s Katoviškim pravilnikom, sprejetim decembra 2018. Verodostojnost EU v tem procesu podpirajo konkretni ukrepi in sprejetje celotnega zakonodajnega svežnja, potrebnega za izpolnitev zavez EU do leta 2030 v skladu s Pariškim sporazumom. V skladu z odločno zavzetostjo EU za večstranskost sta bili enotnost in odločnost EU ključnega pomena za ohranitev mednarodnega zaupanja v podnebno ureditev, ki se je po izstopu Združenih držav Amerike leta 2017 soočala z odsotnostjo vodstva. Na področju podnebnih in energetskih politik Evropa še naprej dejavno sodeluje na mednarodni ravni. S Kitajsko je na primer sodelovala pri zagonu nacionalnega sistema trgovanja z emisijami leta 2017.

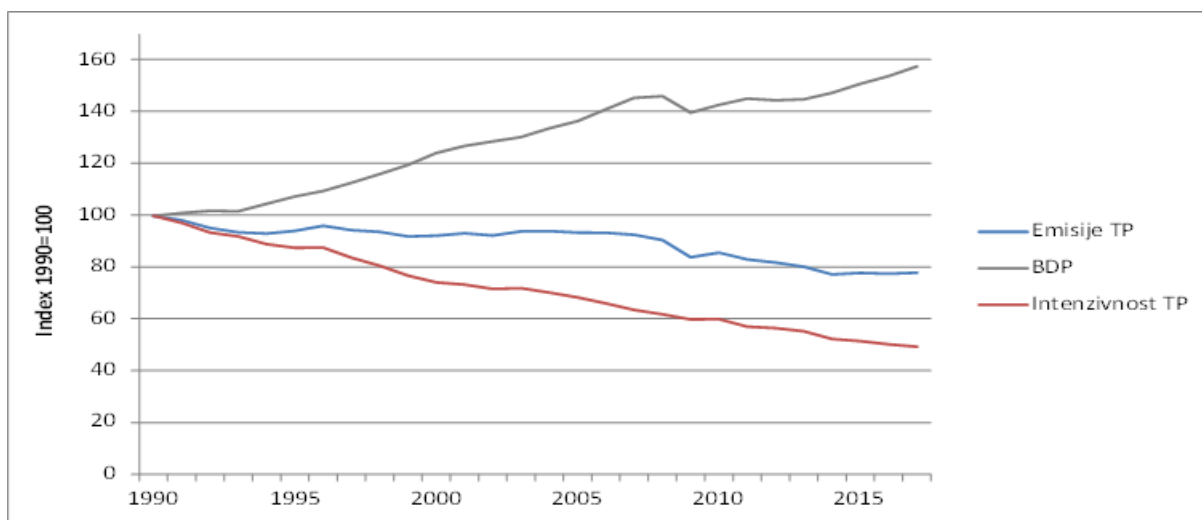
Ta sodobni okvir upravljanja za podnebno in energetske politiko je trdno uveljavljen na evropski ravni, zato si države članice zdaj prizadevajo za povezovanje in izboljšanje svojih nacionalnih politik. Energetska unija zagotavlja skupno napredovanje vseh držav članic, saj so se strinjale, da bodo svoje nacionalne energetske in podnebne načrte dokončale do konca leta 2019. Ti načrti bodo temeljili na javnih nacionalnih posvetovanjih in povratnih informacijah Evropske komisije na začetne osnutke, ki so jih zdaj uradno predložile vse države članice. Skupni okvir spodbuja vzajemno učenje in povečuje možnosti za regionalno sodelovanje. Uvaja tudi učenje skozi prakso, saj so v energetski uniji načrtovane redne „kontrolne točke“ za pregledovanje in skupno izboljšanje politik. Upravljanje tega ponavljajočega se dialoga bo ključni izziv v letu 2019 in osrednji del prizadevanj, da bo energetska unija skupno dosegla vse koristi.

Poleg energetske in podnebne politike energetska unija vključuje tudi strukturno posodobitev evropskega gospodarstva. Spodbuja strukturno reformo rabe energije in virov v vseh ključnih sektorjih: energetiki, ki ima osrednjo vlogo, stavbah, prometu, industriji, kmetijstvu in, splošneje, pri rabi zemljišč. Energetska unija je tudi naložbena strategija, ki pozitivno vpliva

na gospodarstvo in zaposlovanje ter upošteva vpliv na ranljive regije in ljudi. S poudarkom na učinkovitosti in domačih virih energije bo okrepila položaj EU na svetovnih trgih.

II. TRENDI IN UGOTOVITVE GLEDE POLITIKE

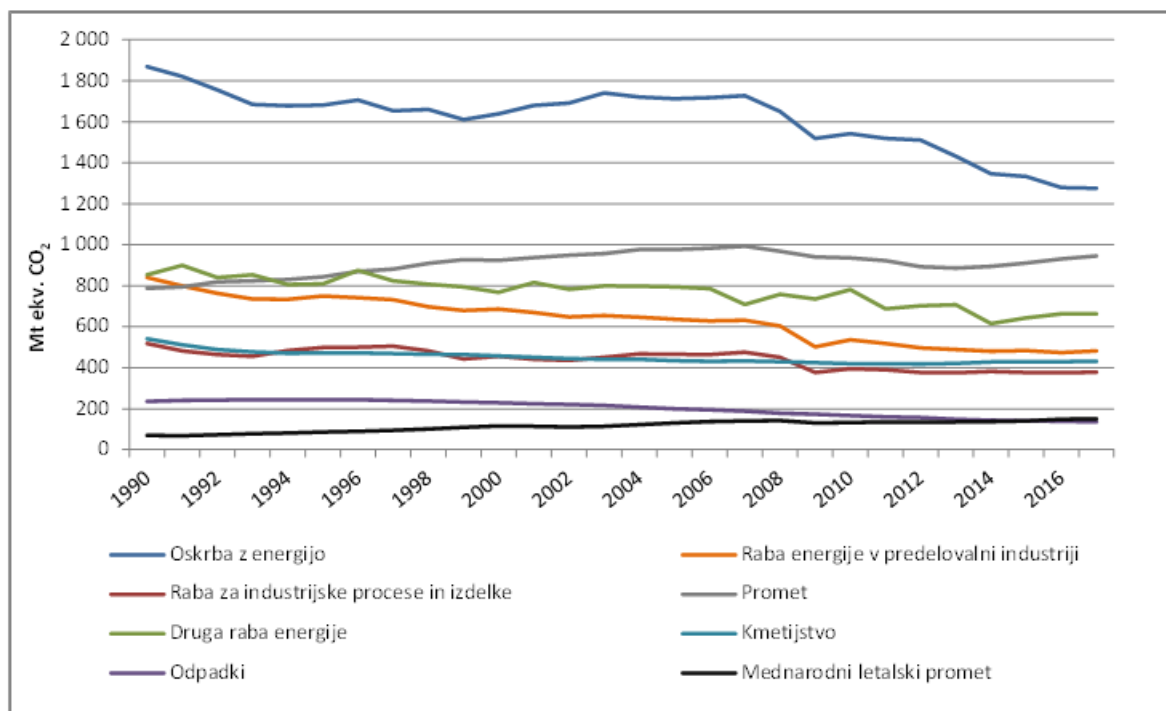
Emisije toplogrednih plinov in poraba energije se vse bolj ločujeta od gospodarske rasti. Prehod na sodobno, nizkoogljično in energijsko učinkovito gospodarstvo dobro napreduje, Evropa se verodostojno približuje izpolnitvi zavez iz Pariškega sporazuma. EU je na dobri poti, da doseže cilj glede zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (tj. zmanjšanje emisij za 20 % do leta 2020 v primerjavi z ravnmi iz leta 1990). Po predhodnih podatkih, ki so jih predložile države članice⁴, se je gospodarstvo EU med letoma 1990 in 2017 povečalo za 58 %, emisije pa so se zmanjšale za 22 % (slika 1).

Slika 1: Spremembe bruto domačega proizvoda EU (realne vrednosti), emisij toplogrednih plinov v EU (TGP) in intenzivnosti emisij TGP v gospodarstvu EU

Od leta 1990 so se emisije zmanjšale v vseh gospodarskih sektorjih, razen v prometu. Najbolj opazno je bilo zmanjšanje emisij pri oskrbi z energijo (slika 2). Gospodarska rast je manj odvisna od porabe energije (slika 3). Energetska produktivnost in intenzivnost emisij toplogrednih plinov pri porabi energije se v EU nenehno izboljšujeta predvsem zaradi ukrepov za povečanje energijske učinkovitosti v državah članicah.

⁴ Letni seznam emisij toplogrednih plinov v Evropski uniji za obdobje 1990–2016 (Evropska agencija za okolje), približni seznam emisij toplogrednih plinov EU za leto 2017 (Evropska agencija za okolje), podatki o bruto domačem proizvodu iz letne makroekonomske podatkovne baze Generalnega direktorata Evropske komisije za gospodarske in finančne zadeve.

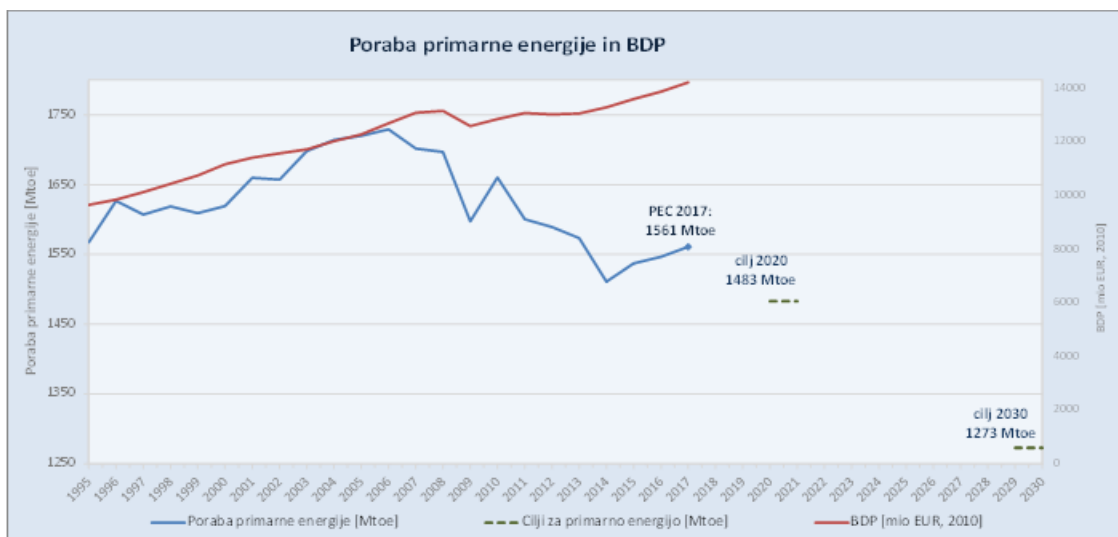

Slika 2: Emisije toplogrednih plinov EU po sektorjih, 1990–2016

Vendar je treba dodatno okrepiti prizadevanja za doseganje cilja povečanja energijske učinkovitosti za leto 2020. Najnovejša analiza⁵ kaže, da je poraba energije po postopnem zmanjševanju med letoma 2007 in 2014 začela v zadnjih letih naraščati in je zdaj nekoliko nad linearno krivuljo, načrtano za cilje do leta 2020. Razlogi za to so vremenske spremembe, predvsem hladnejši leti 2015 in 2016, pa tudi večja gospodarska dejavnost in nizke cene nafte. Energetska intenzivnost v industriji se je med letoma 2005 in 2017 povečala za kar 22 %, prihranki energije pa so dejansko prispevali k izravnavi dela učinkov te rasti. Vendar pa niso zadostovali za ohranjanje trenda zmanjševanja celotne porabe. Čeprav je cilj povečanja energijske učinkovitosti za leto 2020 še vedno dosegljiv, bi ga lahko ogrozilo nenehno povečevanje porabe energije. Zato je Evropska komisija skupaj z državami članicami ustanovila projektno skupino, da bi mobilizirala prizadevanja in celovito izkoriščanje potencialov za povečanje energijske učinkovitosti.

V prometu so se poraba energije in emisije med letoma 2007 in 2013 zmanjšale, zdaj pa so ponovno približno na ravneh iz leta 2005. Pozitivni vpliv politik učinkovitosti (v manjši meri pa tudi pozitivni vpliv prehoda na druge oblike prevoza v prometu) se je zmanjšal zaradi povečanja obsega dejavnosti v prometu in nizke izkoriščenosti zmogljivosti v cestnem tovornem prometu.

⁵ Glej poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – ocena iz leta 2018 o napredku držav članic pri doseganju nacionalnih ciljev povečanja energijske učinkovitosti za leto 2020 in izvajanju direktive o energetske učinkovitosti, kot je zahtevano v členu 24(3) direktive o energetske učinkovitosti 2012/27/EU (COM(2019) 224 final), 9. april 2019.

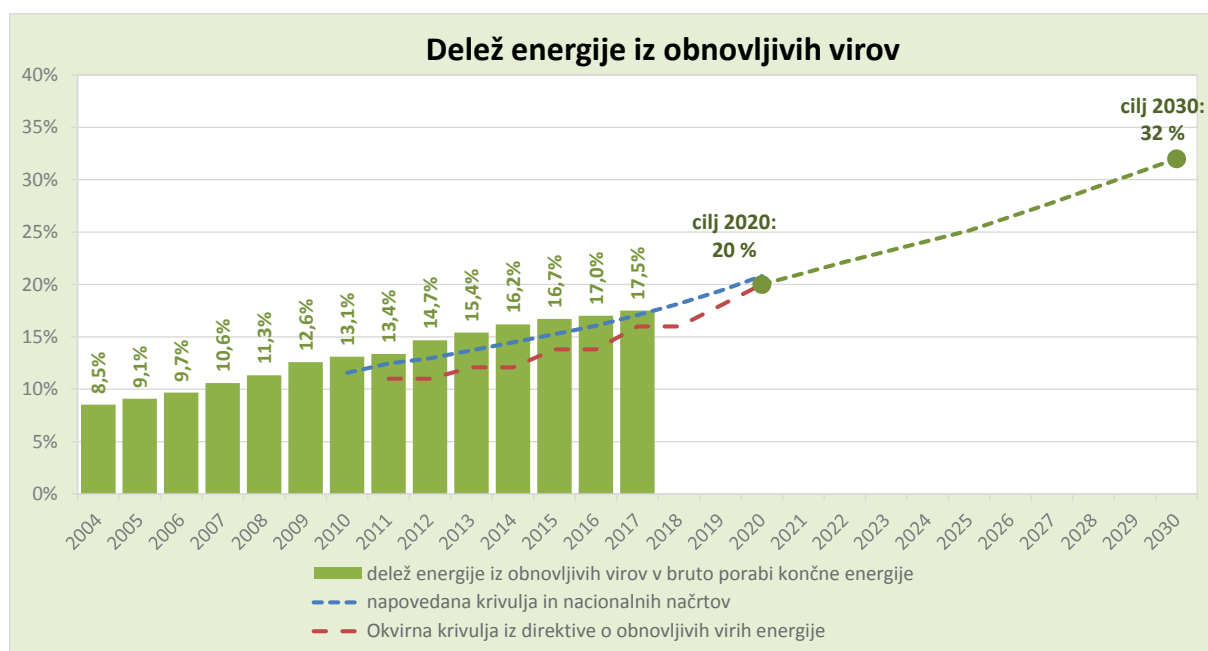
Slika 3: Spremembe BDP EU in porabe primarne energije

Hitra rast se je nadaljevala v sektorju energije iz obnovljivih virov, vendar z različnim uvajanjem posameznih virov. Od leta 2014 se je delež energije iz obnovljivih virov v mešanici virov energije EU znatno povečal in leta 2017 dosegel 17,5 %⁶. Naložbe v energijo iz obnovljivih virov so čedalje bolj posledica tržnih odločitev, države članice pa vedno bolj podpirajo energijo iz obnovljivih virov z javnimi razpisi in skrbijo, da se obrati za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov vključujejo na trg z električno energijo, kot to zahtevajo pravila o državni pomoči⁷. S tem so se stroški uporabe obnovljivih virov znatno zmanjšali⁸. Vendar pa se prodor energije iz obnovljivih virov razlikuje po sektorjih; energija iz obnovljivih virov dosega v sektorju električne energije 30,8 %, v sektorju ogrevanja in hlajenja le 19,5 %, v sektorju prometa pa le 7,6 %. Tudi stopnja rasti deleža energije iz obnovljivih virov se je po letu 2014 zmanjšala. Čeprav je EU na dobri poti, da doseže cilje na področju energije iz obnovljivih virov za leto 2020, pa je treba okrepiti prizadevanja za doseganje ciljev do leta 2030 (slika 4).

⁶ Glej poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – poročilo o napredku na področju energije iz obnovljivih virov (COM(2019) 225 final), 9. april 2019.

⁷ Smernice o državni pomoči za varstvo okolja in energijo za obdobje 2014–2020, UL C 200, 28.6.2014, str. 1.

⁸ V Nemčiji so bile na primer stopnje podpore za sončne fotonapetostne elektrarne leta 2015 upravno določene na približno 0,09 EUR/kWh. Javni razpisi so leta 2018 prispevali k zmanjšanju stroškov pod 0,05 EUR/kWh.

Slika 4: Deleži energije iz obnovljivih virov v bruto porabi končne energije v EU v primerjavi s krivuljami na podlagi direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov in nacionalnih akcijskih načrtov za energijo iz obnovljivih virov⁹

V letu 2017 je delež energije iz obnovljivih virov v 11 državah članicah¹⁰ že presegel cilje za leto 2020. Poleg tega je 21 držav članic¹¹ že doseglo ali preseglo svoje povprečne okvirne usmeritve iz direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov¹² za leti 2017 in 2018. Preostalih sedem držav članic¹³ je moralo okrepiti prizadevanja za doseg povprečne usmeritve do leta 2020 v obdobju 2017–2018.

Vendar se zdi, da so v 11 državah članicah¹⁴ politike, ki se trenutno načrtujejo ali izvajajo za spodbujanje energije iz obnovljivih virov, nezadostne za doseganje njihove okvirne usmeritve, če se upošteva samo domača oskrba brez mehanizmov sodelovanja¹⁵. Za sedem držav članic¹⁶ je tudi nekoliko negotovo, ali bodo dosegle cilje na področju energije iz obnovljivih virov za leto 2020.

Da bi se dosegli cilji na področju energije iz obnovljivih virov za leto 2020 in te ravni ohranile kot izhodišče od leta 2021 naprej, bi morale države članice še naprej krepiti prizadevanja za uvajanje obnovljivih virov energije in zmanjševanje porabe energije. Poleg tega bi morale vse države članice preučiti možnost uporabe statističnih prenosov, kot je

⁹ Nacionalni akcijski načrti za energijo iz obnovljivih virov so podrobna poročila, ki so jih predložile države članice in v katerih so opisane njihove zaveze in pobude za razvoj energije iz obnovljivih virov v skladu s členom 24 direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov 2009/28/ES.

¹⁰ Bolgarija, Češka, Danska, Estonija, Hrvaška, Italija, Litva, Madžarska, Romunija, Finska in Švedska.

¹¹ Bolgarija, Češka, Danska, Nemčija, Estonija, Grčija, Španija, Hrvaška, Italija, Ciper, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Avstrija, Portugalska, Romunija, Slovaška, Finska, Švedska in Združeno kraljestvo.

¹² Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, UL L 140, str. 16.

¹³ Belgija, Francija, Irska, Luksemburg, Nizozemska, Poljska in Slovenija.

¹⁴ Belgija, Irska, Grčija, Francija, Ciper, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugalska in Združeno kraljestvo.

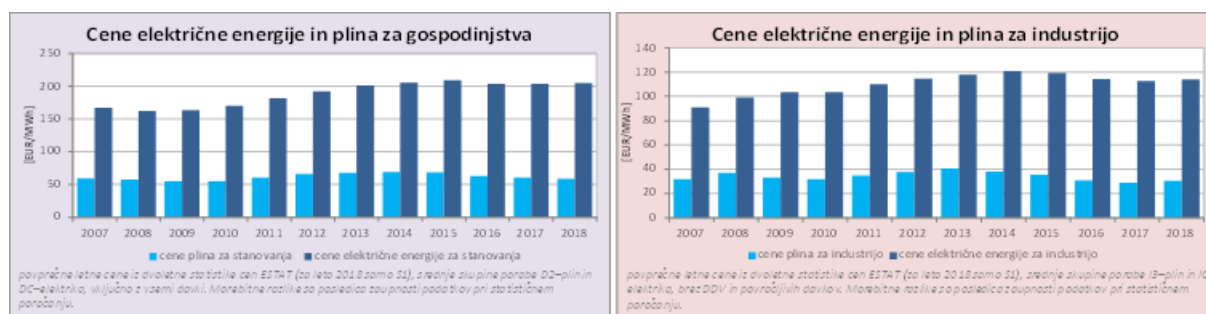
¹⁵ Glej poročilo držav članic o napredku pri doseganju okvirnih ciljev na področju energije iz obnovljivih virov za leto 2020.

¹⁶ Avstrija, Nemčija, Španija, Latvija, Romunija, Slovenija in Slovaška.

določeno v direktivi o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov¹⁷, da bi bodisi zagotovile doseganje cilja, kadar obstaja primanjkljaj, bodisi prodale svoje potencialne presežke drugim državam članicam. Komisija je pripravljena države članice pri tem podpreti.

V zvezi s tem se po vsej EU izvaja več ukrepov. Ti potekajo prek delovne skupine za energijsko učinkovitost, ki jo je ustanovila Komisija, novih dražb energije iz obnovljivih virov, ki jih je napovedalo več držav članic, vključno s Francijo, Nizozemsko in Portugalsko, ter širše uporabe podjetniških pogodb o nakupu energije, s katerimi so leta 2018 evropska podjetja kupila rekordni obseg zmogljivosti vetrne energije.

Dober napredek je bil dosežen tudi na področju bolj povezanega evropskega energetskega trga. Čezmejno trgovanje z energijo poteka zdaj z manj omejitvami (čeprav še vedno ni brez njih)¹⁸, in sicer na podlagi direktiv o trgu z električno energijo in plinom¹⁹ ter izvrševanja protimonopolnih pravil²⁰. Sklepi o varstvu konkurence so strankam v srednji in vzhodni Evropi zagotovili učinkovito orodje za dostop do konkurenčnejših cen plina. Kar zadeva električno energijo, je merljivo zmanjšanje njenih veleprodajnih cen za 6,4 % med letoma 2010 in 2017 prispevalo k zmanjšanju stroškov energije za gospodinjstva in industrijo za 6 % oziroma 30 %. Vendar pa je povečanje omrežnin in davkov ter dajatev v istem obdobju privedlo do povprečnega povečanja cen za končne odjemalce, in sicer za 19,3 % za gospodinjstva in 8,7 % za industrijske odjemalce po vsej EU (glej sliko 5). Davki in dajatve, povezani z energijo, dosegajo do 40 % maloprodajnih cen energije za gospodinjstva.

Slika 5: Spremembe cen energije za gospodinjstva in industrijo (vir: Eurostat)

Kakovost zraka je boljša, vendar so potrebne nadaljnje izboljšave. Zaradi skupnih prizadevanj EU in držav članic so se emisije onesnaževal zraka, razen amonijaka, v EU v zadnjih desetletjih zmanjšale (slika 6). Ta trend je prispeval k boljši kakovosti zraka. Vplival je tudi na zmanjšanje števila območij kakovosti zraka, v katerih količina trdnih delcev presega mejne vrednosti EU, in na zmanjšanje ocenjenega števila prezgodnjih smrti zaradi onesnaženja zraka, po najnovejših ocenah na približno 400 000²¹. Po predvidevanjih se bodo emisije onesnaževal zraka v EU še naprej zmanjševale, saj države članice izvajajo ukrepe za

¹⁷ Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, spremembi in poznejši razveljavitvi direktiv 2001/77/ES in 2003/30/ES, UL L 140, 5.6.2009, str. 16.

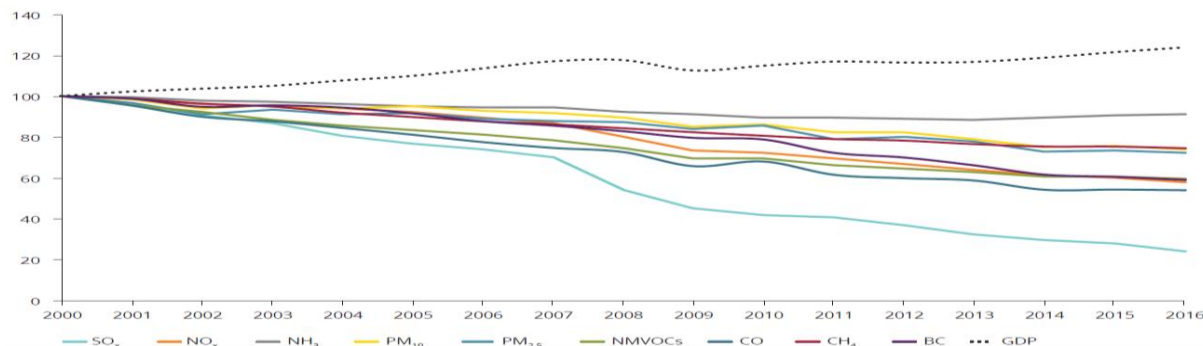
¹⁸ Glej letna poročila Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev/Sveta evropskih energetskih regulatorjev (ACER/CEER) o rezultatih spremljanja notranjih trgov z električno energijo in zemeljskim plinom v letu 2017, september 2018: https://acer.europa.eu/Official_documents/Publications/Pages/Publication.aspx.

¹⁹ Direktiva 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo, UL L 211, 14.8.2009, str. 55–93, in Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom, UL L 211, 14.8.2009, str. 94.

²⁰ Komisija je sprejela številne sklepe o varstvu konkurence, ki so prispevali k neomejenemu pretoku energije na notranjem trgu s plinom in električno energijo, nazadnje v naslednjih sklepih: [AT.39816 Gazprom commitment decision](#), [AT.40461 DE-DK Interconnectors commitment decision](#), [AT.39849 BEH Gas prohibition decision](#).

²¹ Glej: <https://www.eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2018>.

izpolnjevaje nacionalnih obveznosti glede zmanjšanja emisij onesnaževal do leta 2020 in od leta 2030 naprej²². Zaradi izvajanja več politik energetske unije je zmanjšanje emisij lažje in cenejše – na primer zmanjšanje porabe premoga, ukrepi za povečanje energijske učinkovitosti z nadomeščanjem opreme za ogrevanje z nizkim izkoristkom in razvoj bolj trajnostnih prevoznih sredstev²³.

Slika 6: Spremembe emisije onesnaževal zraka v EU²⁴ v odstotkih glede na ravni iz leta 2000

Sistem EU za trgovanje z emisijami je zanesljivejši. Začetek delovanja rezerve za stabilnost trga v januarju 2019 in sprejetje reforme sistema za trgovanje z emisijami po letu 2020 v začetku leta 2018 sta znatno povečala ceno ogljika (slika 7). Rezerva za stabilnost trga bo obravnavala trenutni presežek 1,65 milijarde emisijskih kuponov in izboljšala odpornost sistema na večje pretrese v prihodnosti s prilagajanjem ponudbe kuponov za prodajo na dražbi. Signal o višjih cenah ogljika že povečuje zaupanje v obsežnejši razvoj in uvajanje nizkoogljčnih tehnologij. Po mnenju tržnih analitikov bo rezerva za stabilnost trga ohranila svoj učinek na trgu z ogljikom v naslednjem desetletju, cene ogljika pa bodo na podobni ali višji ravni. To je povezano s konkretnimi ukrepi za preprečevanje selitve virov CO₂, ki ščitijo konkurenčnost evropske industrije.

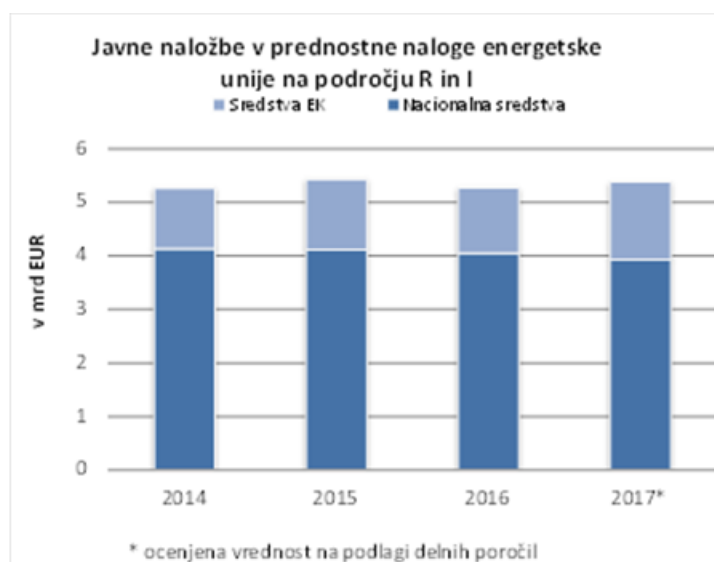
Slika 7: Spremembe cen ogljika na evropskem trgu z ogljikom 2005–2018 (vir: ICE)

²² Direktiva (EU) 2016/2284 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o zmanjšanju nacionalnih emisij za nekatera onesnaževala zraka, UL L 344 z dne 17.12.2016, str. 1.

²³ Poročilo o prvih obetih za čist zrak (COM(2018) 446 final), 7. junija 2018.

²⁴ Ta graf prikazuje relativne spremembe iz leta v leto in upošteva spremembe števila držav članic EU v preteklih letih.

Javne naložbe (nacionalne in EU) v prednostne naloge energetske unije na področju raziskav in inovacij so bile v obdobju 2014–2017 relativno stabilne. Javne naložbe v te prednostne naloge so v tem obdobju v povprečju znašale približno 5,3 milijarde EUR letno (slika 8)²⁵. Skupaj z nacionalnim financiranjem, ki je v povprečju znašalo 4,1 milijarde EUR letno²⁶, so bili raziskovalni program EU Obzorje 2020 in sredstva kohezijske politike EU v zadnjih štirih letih ključnega pomena za stabilnost naložb v raziskave in inovacije. Evropska komisija je na dobri poti, da bo leta 2020 v raziskave in inovacije na področju čiste energije vložila skoraj 2 milijardi EUR, s čimer bo izpolnila svojo zavezo, da bo od leta 2015 podvojila javne naložbe v raziskave in inovacije na tem področju v okviru članstva v Misiji: inovativnost. Vendar pa glavnina takšnih naložb še vedno izvira iz zasebnega sektorja, saj dosledno zagotavlja več kot 75 % naložb EU v raziskave in inovacije na področju čiste energije, pri čemer se je v desetih letih letni obseg sredstev povečal s približno 10 milijard EUR na več kot 16 milijard EUR. Javno financiranje bo še naprej imelo ključno vlogo pri usklajevanju raziskav in usmerjanju zasebnih naložb v prednostne naloge, ki so skladne z našo dolgoročno strateško vizijo, tudi prek pametne specializacije. Z zmanjšanjem tveganja na področju tehnologij bo pomagalo premostiti vrzel med raziskavami in komercialno rabo ter privabiti nove zasebne naložbe. Učinkovite politike in predvidljivi cenovni signali so potrebni pogoji za spodbujanje inovacij v ekosistemu čiste energije, kar bo naposled povečalo naložbe v raziskave na področju tehnologij za čisto energijo.

Slika 8: Javne naložbe v prednostne naloge energetske unije na področju raziskav in inovacij 2014–2017 (vir: Skupno raziskovalno središče)

III. AMBICIOZEN IN SODOBEN ZAKONODAJNI OKVIR

V času delovanja Evropske komisije v sedanji sestavi je EU uspešno sprejela popolnoma nov zakonodajni okvir za energetske in podnebno politiko²⁷. Evropski parlament in Svet sta se dogovorila o reviziji podnebne zakonodaje EU, vključno z direktivo o sistemu za

²⁵ Pasimeni, F.; Fiorini, A.; Georgakaki, A.; Marmier, A.; Jimenez Navarro, J.P.; Asensio Bermejo, J. M. (2018): SETIS Research & Innovation country dashboards. Evropska komisija, Skupno raziskovalno središče (JRC).

²⁶ Prav tam.

²⁷ Hkrati je Komisija skupaj s tem poročilom sprejela sporočilo o institucionalnem okviru „Učinkovitejše in bolj demokratično odločanje v energetske in podnebni politiki EU“ (COM(2019) 177 final, 9. april 2019).

trgovanje z emisijami²⁸ za nepremične naprave in za letalstvo, uredbo o porazdelitvi prizadevanj²⁹ ter uredbo o rabi zemljišč, spremembah rabe zemljišč in gozdarstvu³⁰. Dogovorila sta se tudi o osmih zakonodajnih predlogih v svežnju „Čista energija za vse Evropejce“³¹ in o desetih predlogih za mobilnost na podlagi „Strategije mobilnosti z nizkimi emisijami“³².

Ta celovit zakonodajni okvir pomeni trdno podlago za uresničevanje podnebne in energetske politike EU do leta 2030 in pozneje. Omogočil bo obravnavanje prihodnjih izzivov, kot so digitalizacija, vključevanje obnovljivih virov energije na trg in energetska politika, ki je bolj usmerjena k potrošnikom. Zakonodaja obravnava medsektorske elemente za spodbujanje podnebnih in energetskih ukrepov ter posebne določbe za sektorske ukrepe, kjer so potrebni. EU je poslala tudi jasno sporočilo drugim državam po svetu, da namerava biti še naprej vzor. To zagotavlja s sprejemanjem konkretnih in ambicioznih ukrepov za izpolnjevanje svojih zavez in ciljev prilagajanja v skladu s Pariškim sporazumom. V dogovorjeni okvir EU so vgrajene tudi klavzule o pregledih in določbe, ki zagotavljajo, da bodo te zaveze izpolnjene. S tem okvirom je EU na dobri poti do podnebno nevtralnega gospodarstva do leta 2050.

Posodobljen zakonodajni okvir določa kvantificirane cilje in jasno smer do leta 2030, s čimer zagotavlja stabilno in predvidljivo okolje za načrtovanje in naložbe. EU je zlasti bistveno povečala svoje ambicije z določitvijo novih ciljev za leto 2030, in sicer: zmanjšati emisije toplogrednih plinov na nacionalni ravni za vsaj 40 % v primerjavi z ravnmi iz leta 1990, doseči vsaj 32-odstotni delež energije iz obnovljivih virov³³ in povečati energijsko učinkovitost za vsaj 32,5 %³⁴. Cilj elektroenergetske medsebojne povezanosti je bil postavljen za izboljšanje zanesljivosti oskrbe s povečanjem na 15 % v vsaki državi članici do leta 2030. Določeni so bili tudi zavezujoči cilji za leto 2030 glede zmanjšanja emisij ogljika iz avtomobilov za 37,5 % v primerjavi z letom 2021³⁵, kombiniranih vozil za 31 % v primerjavi z letom 2021³⁶ in iz tovornih vozil za 30 % v primerjavi z letom 2019.

²⁸ Direktiva (EU) 2018/410 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2018 za krepitev stroškovno učinkovitega zmanjšanja emisij in nizkoogljičnih naložb, UL L 76, 19.3.2018, str. 3.

²⁹ Uredba (EU) 2018/842 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma, UL L 156, 19.6.2018, str. 26.

³⁰ Uredba (EU) 2018/841 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o vključitvi emisij toplogrednih plinov in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva v okvir podnebne in energetske politike do leta 2030, UL L 156, 19.6.2018, str. 1.

³¹ Čista energija za vse Evropejce (COM(2016) 860 final), 30. novembra 2016.

³² Evropska strategija za mobilnost z nizkimi emisijami, (COM(2016) 501 final), 20. julija 2016.

³³ Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, UL L 328, 21.12.2018, str. 82.

³⁴ Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o energetski učinkovitosti, UL L 328, 21.12.2018, str. 210.

³⁵ Zakonodaja EU je že določila, da bo postopoma od leta 2020 povprečje voznega parka, ki ga morajo doseči vsi novi avtomobili do leta 2021, znašalo 95 gramov CO₂ na kilometer.

³⁶ Zakonodaja EU je za leto 2020 že določila cilj 147 gramov CO₂ na kilometer za kombinirana vozila.

OKVIR ZA PODNEBJE IN ENERGIJO ZA LETO 2030 — DOGOVORJENI CILJI

	EMISIJE TOPLOGRED- NIH PLINOV	ENERGIJA IZ OBNOVLJIVIH VIROV	ENERGIJSKA UČINKOVITOST	MEDSEBOJNO POVEZOVA- NJE	PODNEBJE V PROGRAMIH, KI JIH FINANCIRA EU	CO2 IZ:
2020	-20%	20%	20%	10%	2014-2020 20%	
2030	≥ -40%	≥ 32%	≥ 32,5%	15%	2021-2027 25%	AVTOMOBILOV -37,5% Kombiniranih vozil -31% Tovornjakov -30%

Klavzula o popravku navzgor do leta 2030

EU je okrepila energetska varnost. Sprejeta so bila nova pravila³⁷ o zanesljivosti oskrbe s plinom in pripravljenosti na tveganja v zvezi z električno energijo, da se organizira operativno čezmejno regionalno sodelovanje za preprečevanje in obvladovanje tveganja glede motenj pri oskrbi s plinom, pomanjkanja ali izpada električne energije.

Pomemben napredek je bil dosežen tudi pri izboljšanju zasnove trgov z električno energijo. Zdaj obstaja celovitejši sklop pravil o zasnovi trga z električno energijo³⁸. Ta pravila povečujejo učinkovitost trga z električno energijo z večjo konvergenco cen in čezmejnimi izmenjavami. Določajo tudi skupni okvir za mehanizme zmogljivosti, ki zagotavlja njihovo združljivost z notranjim trgom in cilji EU na področju razogljičenja. Opravljena je bila temeljita raziskava sektorja državnih pomoči za mehanizme zmogljivosti³⁹, nadzor državnih pomoči in protimonopolna pravila⁴⁰ pa pomagajo pri doseganju naših ambicioznih ciljev na področju energije in podnebja z najnižjimi stroški in brez nepotrebnega izkrivljanja konkurence. Prizadevanja Evropske komisije na splošno omogočajo prostejši pretok električne energije tja, kjer je najbolj potrebna, in lajšajo vključevanje energije iz obnovljivih virov ter prilagajanje odjema in skladiščnih zmogljivosti trgu z najnižjimi stroški. Okrepila bodo tudi digitalizacijo v sektorju in spodbudila krepitev moči odjemalcev.

Napredek je bil dosežen tudi na trgu s plinom, zlasti z dogovorom o reviziji direktive o plinu⁴¹, po katerem bodo morali plinovodi, ki vstopajo na evropski notranji trg s plinom ali izstopajo iz njega, zdaj spoštovati pravila EU. Evropska komisija lahko zdaj zagotovi tudi, da

³⁷ Uredba (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 994/2010, UL L 280, 28.10.2017, str. 1, in Predlog Uredba Evropskega parlamenta in Sveta o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije in razveljavitvi Direktive 2005/89/ES, COM(2016) 862 final – 2016/0377 (COD).

³⁸ Glej: <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/markets-and-consumers>.

³⁹ Prva tovrstna raziskava v okviru pravil o državni pomoči je bila končana novembra 2016. Glej http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/state_aid_to_secure_electricity_supply_en.html.

⁴⁰ Komisija je zdaj sprejela 19 sklepov o državni pomoči za 13 različnih mehanizmov zmogljivosti v skladu s smernicami o državni pomoči iz leta 2014, ki zagotavljajo udeležbo tujih zmogljivosti in tehnološko nevtralen konkurenčni postopek dodeljevanja. Primeri prakse Komisije na tem področju so na voljo tukaj: http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/state_aid_to_secure_electricity_supply_en.html.

Komisija je konec leta 2018 sprejela tudi sklep o varstvu konkurence glede povezovalnih daljnovodov DE–DK, s katero je od nemškega omrežnega operaterja TenneT zahtevala, da omogoči uvoz električne energije z Danske v Nemčijo in v vsakem primeru zagarantira 75 % zmogljivosti povezovalnih daljnovodov med Dansko in Nemčijo za trgovanje.

⁴¹ Glej: <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/markets-and-consumers/market-legislation>.

bodo sporazumi držav članic z državami zunaj EU pred sklenitvijo skladni s pravom EU⁴². Ti dosežki bodo prispevali k povečanju predvidljivost enotnega trga za vlagatelje.

Posodobljen je bil tudi regulativni okvir za posamezne sektorje. To je bilo opravljeno za zagotavljanje „pametnejših“ in energijsko učinkovitejših stavb⁴³, omejevanje emisij ogljika iz avtomobilov, kombiniranih vozil⁴⁴ in tovornjakov⁴⁵, posodobitev pravil o rabi zemljišč, spremembi rabe zemljišč in gozdarstvu⁴⁶, ter za posodobitev pravil o okoljsko primerni zasnovi izdelkov, povezanih z energijo⁴⁷. S tem se zagotavlja, da bodo k energetskega in podnebnemu prehodu prispevali vsi sektorji ob upoštevanju svojih posebnih potreb.

Novi okvir upravljanja bo prispeval k izvajanju in nadaljnjemu razvoju energetske unije⁴⁸. Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrti držav članic bodo vključevali nacionalne prispevke k skupnim ciljem EU (ter potrebne politike in ukrepe za doseganje teh prispevkov) za desetletna obdobja. Države članice bodo pripravljale svoje načrte ob stalnem in ponavljajočem se dialogu z Evropsko komisijo. Zagotovile bodo tudi sodelovanje javnosti in se v duhu regionalnega sodelovanja posvetovala z drugimi državami članicami. To bo povečalo možnosti za sodelovanje med državami članicami, deležnikom pa zagotovilo večjo pravno varnost. Nacionalni energetski in podnebni načrti bodo poenostavili prepoznavanje interesnih področij za prihodnje naložbe ter priložnosti za gospodarski razvoj, ustvarjanje delovnih mest in socialno kohezijo.

Vse države članice so predložile prve osnutke nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov (za obdobje 2021–2030). Evropska komisija ocenjuje te osnutke načrtov z namenom, da do junija 2019 zagotovi državam članicam morebitna priporočila, da bi jim pomagala pri nadaljnjem izboljšanju njihovih načrtov in s tem zagotovila, da bo lahko EU izpolnila svoje skupne zaveze. Eno od ključnih vprašanj ocene bo, ali so nacionalni prispevki držav članic k ciljem na področju energije iz obnovljivih virov in povečanja energijske učinkovitosti zadostni za doseganje skupne ravni prizadevanj EU kot celote. Na podlagi tega procesa bodo države članice še naprej pripravljale nacionalne energetske in podnebne načrte ter jih naposled sprejele v drugi polovici leta 2019.

Okvir: na poti k dolgoročni strategiji EU za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo do leta 2050

Novembra 2018 je Evropska komisija objavila dolgoročno strateško vizijo⁴⁹ za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo do leta 2050. Ta dokument

⁴² Sklep (EU) 2017/684 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2017 o vzpostavitvi mehanizma za izmenjavo informacij v zvezi z medvladnimi sporazumi in nezavezujočimi instrumenti med državami članicami in tretjimi državami na področju energije, UL L 99, 12.4.2017, str. 1.

⁴³ Direktiva (EU) 2018/844 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o energetske učinkovitosti stavb, UL L 156, 19.6.2018, str. 75.

⁴⁴ Glej: https://ec.europa.eu/clima/policies/transport/vehicles/proposal_en#tab-0-1.

⁴⁵ Glej: https://ec.europa.eu/clima/policies/transport/vehicles/heavy_en.

⁴⁶ Uredba (EU) 2018/841 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o vključitvi emisij toplogrednih plinov in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva v okvir podnebne in energetske politike do leta 2030, UL L 156, 19.6.2018, str. 1.

⁴⁷ V okviru izvajanja delovnega načrta za okoljsko primerno zasnovi za obdobje 2016–2019 bo v prvi polovici leta 2019 sprejet sveženj revidiranih ukrepov v zvezi z okoljsko primerno zasnovi in označevanjem z energijskimi nalepkami.

⁴⁸ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, UL L 328, 21.12.2018, str. 1. Nova uredba zahteva tudi, da države članice pripravijo dolgoročne strategije, ter vključuje in poenostavlja poročanje o energiji in podnebnju.

⁴⁹ Čist planet za vse — Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo (COM(2018) 773 final), 28. novembra 2018.

(pripravljen na podlagi zahtev Evropskega sveta⁵⁰ in Evropskega parlamenta⁵¹ ter zahtevan kot del dogovorjenega okvira upravljanja⁵²) je bil prispevek Komisije k dolgoročni strategiji razvoja EU z nizkimi emisijami toplogrednih plinov, ki jo je treba v skladu s Pariškim sporazumom do leta 2020 sprejeti in predložiti Okvirni konvenciji Združenih narodov o spremembi podnebja. Hkrati bo morala tudi vsaka država članica pripraviti svojo dolgoročno nacionalno strategijo.

Evropska komisija je predstavila vizijo, ki ne zajema le zadržanja svetovnega povišanja temperature precej pod 2° C v primerjavi s predindustrijsko ravno, temveč tudi nadaljnja prizadevanja za omejitev tega povišanja na 1,5 °C na podlagi doseganja ničelnih stopenj neto emisij toplogrednih plinov do leta 2050.

Strategija prikazuje, kako lahko Evropa kaže pot do podnebne nevtralnosti z naložbami v realne tehnološke rešitve, krepitvijo vloge državljanov in usklajevanjem ukrepov na ključnih področjih, kot so industrijska politika, financiranje ali raziskave – pri čemer hkrati zagotavlja socialno pravičnost za pravičen prehod in ne zapostavlja nobene regije ali skupine prebivalstva.

Strategija Evropske komisije kaže, da je preoblikovanje gospodarstva na ta način možno in koristno. Gre za naložbo v posodobitev gospodarstva EU za boljše spopadanje s prihodnjimi izzivi. Za uresničitev tega prehoda bo morala EU doseči napredek na področju sedmih strateških gradnikov⁵³. Ti gradniki temeljijo na petih razsežnostih energetske unije. Določili so tudi usmeritev za podnebno in energetske politiko EU, da se dosežejo temperaturni cilji iz Pariškega sporazuma.

IV. OMOGOČITVENI OKVIR ZA PODPIRANJE ENERGETSKEGA PREHODA

V preteklih petih letih je Evropska komisija poleg okrepitve zakonodajnega sistema zagotovila tudi okvir ukrepov za podporo energetske in podnebnemu prehodu. Ta okvir pomeni ustvarjanje pogojev za uresničevanje ciljev EU za države članice in vse deležnike.

1. Na prihodnost pripravljena infrastruktura, ki bo zagotavljala zanesljivost oskrbe v EU in omogočala zeleni prehod

Evropa uporablja eno od najcelovitejših in najzanesljivejših omrežij za električno energijo in plin na svetu. Glavni cilj Evropske komisije je bil to mrežo okrepiti v skladu s potrebami, da bi obravnavali preostala vprašanja v zvezi z zanesljivostjo oskrbe, povezali energetske otoke in se soočili z izzivi, ki izhajajo iz sedanjega prehoda na nizkoogljično gospodarstvo.

Ključna prednostna naloga energetske unije je bila odprava energetske izolacije nepovezanih regij. Pomemben napredek je bil dosežen v baltskih državah. Te države so bile nekoč energetski „otok“ v EU, zdaj pa so s 23,7 % medsebojnih čezmejnih povezav dobro

⁵⁰ Sklepi Evropskega sveta, 22 marec 2018.

⁵¹ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 4. oktobra 2017 o konferenci Združenih narodov o spremembi podnebja v Bonu, Nemčija, leta 2017 (COP23).

⁵² Člen 15 Uredbe (EU) 2018/1999 z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov.

⁵³ Energijska učinkovitost; uporaba obnovljivih virov energije in povečana elektrifikacija; čista, varna in povezana mobilnost; konkurenčna industrija in krožno gospodarstvo; infrastruktura in medsebojne povezave; biogospodarstvo in naravni ponori ogljika; ter spopadanje s preostalimi emisijami z zajemanjem in skladiščenjem ogljika.

povezane z ostalo EU. To so omogočili novi povezovalni daljnovodi s Švedsko, Finsko in Poljsko. Zdaj je delo osredotočeno na sinhronizacijo elektroenergetskega sistema baltskih držav s celinskim evropskim omrežjem najpozneje do leta 2025⁵⁴. Boljšo povezanost Iberskega polotoka spodbuja tudi podpora Evropske komisije projektu INELFE⁵⁵ in daljnovodu, ki prečka Biskajski zaliv. Ta prizadevanja bodo do leta 2025 podvojila zmogljivosti za izmenjavo med Francijo in Španijo, približala Španijo cilju 10-odstotnega medsebojnega povezovanja in postopoma vključila celoten Iberski polotok v notranji trg z električno energijo. Evropska komisija podpira tudi nadaljnja prizadevanja za povezovanje trga z zemeljskim plinom Iberskega polotoka z ostalo Evropo. Ta prizadevanja, ki kažejo pomen evropske solidarnosti in regionalne enotnosti, so bila obravnavana na rednih srečanjih na vrhu med Francijo, Portugalsko, Španijo in Evropsko komisijo⁵⁶.

Prizadevanja Evropske komisije za zagotavljanje diverzifikacije oskrbe s plinom prinašajo tudi konkretne rezultate. Odpravljajo odvisnost od enega samega dobavitelja v nekaterih državah članicah, povečujejo odpornost energetskega sistema držav članic, povečujejo konkurenco in znižujejo cene. Zato imajo vse države članice, razen ene, dostop do dveh neodvisnih virov plina in če bodo vsi sedanji projekti potekali v skladu s časovnim načrtom, bodo imele vse države članice, razen Malte in Cipra, do leta 2022 dostop do treh virov plina, 23 držav članic pa bo imelo dostop do svetovnega trga utekočinjenega zemeljskega plina. Sedanje pobude za diverzifikacijo, ki temeljijo na utekočinjenem zemeljskem plinu in južnem plinskem koridorju, so zlasti pomembne za območje vzhodnega Baltskega morja in osrednjo jugovzhodno Evropo. Ta območja so bila v preteklosti odvisna od enega samega dobavitelja plina. Če se ohranijo potrebne zaveze in ne bo zamud pri izvajanju ključnih projektov, bi morala Evropa do leta 2020 ali kmalu potem doseči dobro medsebojno povezano in popolnoma odporno plinsko omrežje.

Evropska komisija podpira tudi projekte za izboljšanje elektroenergetskega omrežja EU in omogočanje večjega izkoriščanja proizvodnje energije iz obnovljivih virov. Kljub napredku pa so potrebna bistveno večja vlaganja v elektroenergetska omrežja (za prenos in distribucijo). Obseg naložb, ki so potrebne v obdobju 2021–2030 za prenos električne energije, je ocenjen na več kot 150 milijard EUR⁵⁷. Te nove naložbe bi bilo treba združiti z nadaljnjo digitalizacijo in „pametnejšimi“ omrežji ter uvajanjem novih skladiščnih zmogljivosti.

Politika vseevropskih omrežij EU (TEN-E) je ključnega pomena za izboljšanje infrastrukture EU. Politika TEN-E je spodbujala osredotočen pristop k prepoznavanju in izvajanju projektov skupnega interesa, ki so ključnega pomena za izgradnjo dobro povezanih omrežij po vsej Evropi. Doslej je bilo izvedenih več kot 30 projektov skupnega interesa, do leta 2022 pa bi bilo treba zagotoviti približno 75 projektov skupnega interesa. K pospešitvi izvajanja projektov skupnega interesa je prispevala ustanovitev štirih regionalnih skupin na visoki ravni⁵⁸ pod vodstvom Evropske komisije. Projekti skupnega interesa so prejeli tudi finančno pomoč EU, ki je spodbudila zasebne naložbe. Od leta 2014 je 91 projektov skupnega interesa prejelo 3,2 milijarde EUR pomoči iz programa za povezovanje Evrope (CEF) in

⁵⁴ Politični načrt za sinhronizacijo elektroenergetskih omrežij baltskih držav s celinskim evropskim omrežjem prek Poljske, 8. junij 2018.

⁵⁵ „Interconexión Eléctrica Francia-España“.

⁵⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4621_en.htm.

⁵⁷ Investment needs in trans-European energy infrastructure up to 2030 and beyond, Ecofys, julij 2017.

⁵⁸ Te štiri skupine na visoki ravni na področju energetske infrastrukture so: Energetska povezljivost srednje in jugovzhodne Evrope (CESEC), Sodelovanje na področju energetike na Severnem morju, Jugozahodna Evropa in Načrt medsebojnega povezovanja na baltskem energetskem trgu (BEMIP).

1,3 milijarde EUR pomoči iz Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI). To je spodbudilo skupne naložbe v višini približno 50 milijard EUR. Poleg tega je kohezijska politika EU prispevala 2,8 milijarde EUR za projekte na področju zemeljskega plina in električne energije, ki so bili izbrani do konca leta 2018.

Stopnja financiranja po sektorjih v okviru instrumenta za povezovanje Evrope (CEF)

Močnejša in boljše medsebojno povezana omrežja v državah članicah so omogočila učinkovitejšo uporabo pravil notranjega energetskega trga. To je zagotovilo večjo konkurenčnost, nižje stroške in večjo varnost. Doslej je 26 držav — ki predstavljajo več kot 90 % evropske porabe električne energije in več kot 400 milijonov ljudi — spojilo trge za dan vnaprej. V preteklih sedmih letih je samo spajanje trgov za dan vnaprej omogočilo evropskim odjemalcem približno 1 milijardo EUR koristi letno⁵⁹. Do znatnega povečanja blaginje je prišlo tudi zaradi spajanja trgov znotraj dneva in uravnoteženja čezmejnih trgov, kar je zagotovilo letne prihranke v višini več milijard EUR. Spajanje trgov je v zadnjih letih spodbujalo tudi konvergenco cen v različnih regijah (npr. z 80-odstotno in 41-odstotno konvergenco cen v baltskih regijah oziroma regijah srednje in zahodne Evrope). Evropska komisija je podprla tudi ustanovitev regionalnih centrov za sodelovanje, da bi pomagala pri vključevanju čezmejnih pretokov električne energije in spremenljivih pretokov električne energije v evropski elektroenergetski sistem. Za digitalizacijo elektroenergetske infrastrukture bo treba nameniti več pozornosti izboljšanju kibernetске varnosti in zaščiti ključne infrastrukture.

Izvedene so bile naložbe, da se omogoči vključevanje sektorjev. Vendar je treba storiti še več, da se povežejo sektorji proizvodnje električne energije in sektorji končne porabe. To je potrebno za vključitev naraščajočega deleža energije iz nestalnih obnovljivih virov, ogrevanja in hlajenja ter električnih vozil v energetske sistem. Od konca leta 2016 je bilo za več kot 50 projektov uvajanja alternativnih goriv na voljo skoraj 400 milijonov EUR nepovratnih sredstev instrumenta za povezovanje Evrope (CEF), ki so spodbudila skupne naložbe v višini več kot 3 milijarde EUR. Cilj je v letu 2019 zagotoviti dodatnih 350 milijonov EUR prek mešanega mehanizma CEF. Temu področju bo v prihodnosti namenjena ključna pozornost. Prihodnje povpraševanje po električnih vozilih se bo po regijah EU razlikovalo in bo odvisno od številnih dejavnikov, vključno z razvojem infrastrukture za alternativna goriva. Tudi kohezijska politika EU ostaja pomemben vir sofinanciranja EU za

⁵⁹ Glej letna poročila Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev/Sveta evropskih energetskih regulatorjev (ACER/CEER) o rezultatih spremljanja notranjih trgov z električno energijo in zemeljskim plinom v letu 2017, september 2018: https://acer.europa.eu/Official_documents/Publications/Pages/Publication.aspx.

uvajanje čistega prometa, npr. s približno 12 milijardami EUR za trajnostno mobilnost v mestih.

2. Pilotni načini zagotavljanja socialne pravičnosti prehoda

Energetski in podnebni prehod že koristi gospodarstvu in pospešuje ustvarjanje delovnih mest, lahko pa stori še več. Med letoma 2000 in 2014 je zaposlenost v okoljskih sektorjih gospodarstva rasla precej hitreje (+49 %) kot zaposlenost v celotnem gospodarstvu (+6 %)⁶⁰. Danes je v EU 4 milijone „zelenih delovnih mest“. Približno 1,4 milijona teh delovnih mest je v energetskem sektorju in so povezana s tehnologijami na področju obnovljivih virov energije⁶¹, 900 000 delovnih mest pa je povezanih z dejavnostmi na področju povečanja energijske učinkovitosti⁶². Te številke se bodo predvidoma povečale z nadaljnjimi energetskimi in podnebnimi ukrepi, saj naložbe v Evropi nadomeščajo uvoz fosilnih goriv, evropske industrijske panoge povečujejo konkurenčnost, saj imajo kot pobudniki prednost, prilagajanje na podnebne spremembe pa ohranja delovna mesta in možnosti za zaposlitev.

Čeprav ta prehod koristi veliki večini ljudi in regij, pa v nekaterih primerih prinaša tudi socialne izzive. Regulativni ali fiskalni ukrepi imajo lahko na primer nenamerne regresivne učinke, ki lahko zaostrijo energijsko revščino. Tudi koristi od prehoda so lahko neenakomerno porazdeljene. Večina sektorjev, regij in skupin prebivalstva bo zaradi tega prehoda deležna znatne rasti, drugi pa bodo morda potrebovali podporo za prilagoditev. Čeprav se energijska revščina zmanjšuje na raven pred krizo, ostajajo med državami članicami pomembne razlike⁶³. Na nacionalni ravni obstaja veliko politik za reševanje teh izzivov, zlasti izobraževanje in usposabljanja ter socialna in fiskalna politika. Obsežne in trajne naložbe v človeški kapital so ključnega pomena, da se prihodnjim generacijam zagotovijo znanja in spretnosti, ki jih zahteva spreminjajoče se gospodarstvo.⁶⁴

Pobuda za premogovniške in od ogljika odvisne regije v prehodu pomaga blažiti socialne posledice prehoda na nizkoogljično gospodarstvo. Trenutno obstaja v 12 državah članicah 41 premogovniških regij, ki še vedno zagotavljajo približno 185 000 delovnih mest v sektorju pridobivanja premoga. Evropska komisija tem regijam pomaga pri pripravi strategij za prehod na nizkoogljično gospodarstvo, ki obravnavajo potencialno negativne socialno-ekonomske vplive na dva načina, opisana v nadaljevanju.

1. Prvič, Evropska komisija je oblikovala odprto platformo, ki združuje vse prizadete deležnike (nacionalne, regionalne in lokalne oblasti, podjetja, organizacije civilne družbe itd.), za izmenjavo najboljših praks, spodbujanje vzajemnega učenja in prejemanje informacij o instrumentih podpore EU, ki so na voljo.
2. Drugič, Evropska komisija zagotavlja prilagojeno pomoč v obliki operativnih skupin za posamezne države ali dvostranskih razprav s strokovnjaki Komisije. Ta pomoč lahko pomaga nacionalnim in regionalnim oblastem pri iskanju načinov za začetek in vodenje

⁶⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20170529-1?inheritRedirect=true>.

⁶¹ https://irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2018/May/IRENA_RE_Jobs_Annual_Review_2018.pdf.

⁶² https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/CE_EE_Jobs_main%2018Nov2015.pdf.

⁶³ Za energetsko revne se štejejo tisti, ki zamujajo s plačilom računov za komunalne storitve in/ali ne morejo ustrezno ogrevati svojih domov.

⁶⁴ Predstavitev in razprava o pričakovanih vplivih na znanja in spretnosti, plače in naloge so na voljo v nedavni publikaciji Eurofounda o posledicah Pariškega podnebnega sporazuma na zaposlovanje: <http://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2019/energy-scenario-employment-implications-of-the-paris-climate-agreement>.

prehoda. Podpirajo jo obstoječa sredstva EU, orodja za financiranje in programi. Podporo trenutno uporablja 18 regij v osmih državah članicah⁶⁵. Prve izkušnje kažejo, da je treba regionalni prehod načrtovati ob široki podpori vseh deležnikov. Prav tako se kaže, da je sodelovanje na evropski ravni učinkovito za mobilizacijo deležnikov in določanje poti za naložbe, ki se sicer morda ne bi upoštevale.

Cilj pobude o čisti energiji za otoke EU je pospešiti prehod na čisto energijo na več kot 1 000 naseljenih otokih Evrope. Njen cilj je pomagati tem otokom pri iskanju lokalno razpoložljivih obnovljivih virov energije, potencialov za povečanje energijske učinkovitosti, inovativnih tehnologij za skladiščenje in promet ter pri zagotavljanju energetske samozadostnosti, s čimer se zmanjšajo stroški, onesnaževanje okolja in odvisnost od težkega kurilnega olja za proizvodnjo energije, hkrati pa se zagotavljajo rast in nova delovna mesta v lokalnem okolju.

Več je treba storiti na področju energijske revščine, ki še vedno prizadene skoraj 50 milijonov ljudi po vsej EU. Ključni način za to je spodbujanje naložb v povečanje energijske učinkovitosti gospodinjstev. S tem se izboljšajo življenjski pogoji in zmanjšajo stroški energije. Iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov za obdobje 2014–2020 je bilo dodeljenih skoraj 5 milijard EUR za pomoč pri prenovi domov okoli 840 000 gospodinjstev. Poleg tega bodo države članice v okviru nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov zdaj ocenile število energijsko revnih gospodinjstev. Če bo to število veliko, bodo države članice začrtale politike in ukrepe za preprečevanje energijske revščine. Za podporo tem procesom je Evropska komisija ustanovila evropsko opazovalnico za energijsko revščino⁶⁶, katere naloga je zbiranje podatkov, zagotavljanje smernic in razširjanje najboljših praks.

Leta 2016 je Evropska komisija uvedla evropsko solidarnostno enoto, ki ustvarja priložnosti za prostovoljstvo ali delo mladih na različnih projektih, vključno s podnebnimi in energetskimi projekti, ki koristijo skupnostim po Evropi. Doslej se je v enoto prijavilo približno 120 000 mladih in več kot 13 000 jih je končalo solidarnostne dejavnosti — ali so vanje vključeni.

Evropska komisija je na svetovni ravni podprla obravnavo družbenega vprašanja o potrebi po „pravičnem prehodu delovne sile“, ki zagotavlja dostojno delo in kakovostna delovna mesta, kot enega od ključnih izzivov, s katerimi se sooča svet v boju proti podnebnim spremembam⁶⁷.

3. Krepitev moči mest in skupnosti

V mestih živi 70 % Evropejcev. Lahko so vneti zagovorniki ciljev energetske unije, vendar se srečujejo tudi s posebnimi izzivi. Mesta imajo ključno vlogo pri različnih vprašanjih, kot so: gradbeni standardi, mobilnost v mestih, prilagajanje vplivom podnebnih sprememb, ogrevanje in hlajenje ter energija iz obnovljivih virov. Lokalne oblasti prepoznavajo priložnosti, vendar se pogosto srečujejo z omejitvami pri oblikovanju politik in mobilizaciji naložb.

⁶⁵ Med temi regijami so Trenčín (SK), Šlezija, Spodnja Šlezija in Velika Poljska (PL), Zahodna Makedonija (EL), dolina Jiu (RO), Moravskošlezijska, Karlovarska in Ústecka (CZ), Aragonija, Asturija in Castilla y León (ES), Savinjska in Zasavska (SI), Saška, Saška-Anhalt, Brandenburg, Severno Porenje-Vestfalija (DE).

⁶⁶ <https://www.energypoverty.eu/>.

⁶⁷ Na konferenci Združenih narodov COP24 v Katovicah decembra 2018 je EU skupaj s 54 državami sprejela „Šlezijsko deklaracijo o solidarnosti in pravičnem prehodu“, ki poziva k pravičnemu prehodu za delovno silo ter ustvarjanju dostojnega dela in kakovostnih delovnih mest kot ključnega dejavnika za izvajanje Pariškega sporazuma.

Evropska komisija je imela ključno vlogo pri pripravi konvencije županov EU za podnebje in energijo, da bi pomagala pri aktiviranju ukrepov na lokalni ravni. Konvencija je pobuda od spodaj navzgor, prek katere lokalne in regionalne oblasti predstavljajo svoje ukrepe za nizkoogljično gospodarstvo, prejemajo podporo, izmenjujejo dobre prakse in souporabljajo vire. Konvencija županov EU je zdaj največja mreža lokalnih oblasti na svetu, v kateri je več kot 8 800 mest, ki predstavljajo več kot 230 milijonov Evropejcev. Ta mesta, ki prispevajo skoraj tretjino k zavezi EU za zmanjšanje emisij do leta 2020, so svoje emisije že zmanjšala za 23 % v primerjavi z evidencami v referenčnem letu⁶⁸. Do konca lanskega leta se je več kot 1 500 mest zavezalo, da si bodo prizadevala za ambicioznejši cilj 40-odstotnega zmanjšanja emisij ogljika do leta 2030 in izvedla dodatne prilagoditvene ukrepe. Konvencija je odprta za vsa evropska mesta, ki so pripravljena prevzeti podnebne in energetske zaveze v podporo ciljem EU. Spodbudila je tudi podobne pobude, ki jih financira Evropska komisija, v drugih regijah sveta, ki se združujejo pod okriljem svetovne zveze konvencij županov, da bi pospešile energetske prehode k ciljem Pariškega podnebnega sporazuma.

Tudi agenda EU za mesta dobro napreduje. Vprašanja, povezana z energetske unijo, obravnavajo nekatera od sedanjih 14 partnerstev, ki lokalne organe, države članice in institucije EU vključujejo v inovativni pristop upravljanja⁶⁹. Pobuda **inovativni ukrepi v mestih** še naprej preskuša **inovativne rešitve**, ki bi se lahko **prenesle v druga mesta EU**. Poleg tekočih projektov o energetske prehode se podpirajo tudi novi projekti o prilagajanju podnebnim spremembam in kakovosti zraka⁷⁰. **URBIS je nova namenska svetovalna platforma za mestne naložbe** v okviru Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe, ki pomaga mestom lajšati, pospeševati in sproščati mestne naložbe. URBIS je že začel obravnavati 36 zahtev iz vse Evrope, ki zajemajo najrazličnejše urbane podsektorje. Evropska komisija bo pri razvoju URBIS še naprej sodelovala z Evropsko investicijsko banko.

Nazadnje, zakonodajni okvir energetske unije priznava vlogo lokalnih in regionalnih akterjev, predvsem na področju uredbe o upravljanju, in poziva k ukrepom, na primer na področju mobilnosti z nizkimi emisijami in energijsko učinkovitih stavb⁷¹.

4. Novi načini podpiranja raziskav in inovacij

Raziskave in inovacije so ključnega pomena za cilje energetske unije. V sporočilu o pospeševanju inovativnosti na področju čiste energije⁷² je načrtovana strategija za spodbujanje raziskav in inovacij na področju čiste energije ter za hitro uvajanje rezultatov na trg. Ta strategija določa prednostne naloge z dodelitvijo okrog 2,5 milijarde EUR v okviru programa za raziskave in inovacije Obzorje 2020 za obdobje 2018–2020 za razogljčenje stavbnega fonda EU, krepitev vodilne vloge EU na področju obnovljivih virov energije, razvoj rešitev za skladiščenje energije in elektromobilnost ter za spodbujanje bolj povezanega sistema mestnega prometa. V podporo temu so v Strateškem načrtu za energetske tehnologije (načrt SET) združeni podrobni izvedbeni načrti⁷³ za javne in zasebne naložbe v vse navedene prednostne naloge, da se Evropa postavi v ospredje energetskega prehoda. Program Obzorje

⁶⁸ http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC103316/jrc103316_com%20achievements%20and%20projections_online.pdf.

⁶⁹ Npr. partnerstva za energetske prehode, za prilagoditev podnebnim spremembam, za mobilnost v mestih, kakovost zraka in za stanovanja <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>.

⁷⁰ <https://www.uia-initiative.eu/en>.

⁷¹ Direktiva (EU) 2018/844 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o energetske učinkovitosti stavb, UL L 156, 19.6.2018, str. 75.

⁷² Pospeševanje inovativnosti na področju čiste energije (COM(2016) 763 final), 30. novembra 2016.

⁷³ <https://setis.ec.europa.eu/actions-towards-implementing-integrated-set-plan/implementation-plans>.

Evropa, ki se bo začel leta 2021, bo vključeval pristop, usmerjen v izvedbo za doseganje družbenih ciljev, imel bo konkretne cilje in bo časovno omejen. Predlog vključuje naloge na področju podnebno nevtralnih in pametnih mest.

Evropska komisija spodbuja nove načine za uvajanje rezultatov raziskovalnih projektov na trg. Skupaj z Breakthrough Energy⁷⁴ (koalicijo, ki vključuje zasebne vlagatelje, svetovna podjetja in finančne institucije) pripravlja uvedbo sovlagateljskega sklada, da bi podprla inovativna evropska podjetja, ki razvijajo popolnoma nove tehnologije za čisto energijo in jih uvajajo na trg. Poleg tega pilotni projekt Evropskega sveta za inovacije z združevanjem nepovratnih sredstev in kapitalskih naložb zagotavlja podporo prebojnim inovacijam, vključno s tehnologijami za čisto energijo, za razvoj inovacij in njihovo uvajanje na trg. Nadaljnji dokazi o napredku projektov, ki jih financira EU, so razvidni iz več kot 100 primerov energijske učinkovitosti in učinkovitosti virov, uvrščenih v ožji izbor za vključitev v portfelj World Alliance for Efficient Solutions (svetovno zavezništvo za učinkovite rešitve)⁷⁵. Instrument InnovFin za demonstracijske projekte na področju energije⁷⁶ se je izkazal za zelo uspešnega, saj je leta 2018 mobiliziral več kot 140 milijonov EUR v primerjavi z vsega 25 milijoni EUR v pilotni fazi med letoma 2015 in 2017. To pomeni, da je skupna podpora EU doslej znašala skoraj 170 milijonov EUR, skupni stroški projektov pa presegajo 350 milijonov EUR. Glede na veliko povpraševanje po podpiranju demonstracij obsežnih inovativnih tehnologij so bila neporabljena sredstva iz programa NER 300⁷⁷ prerazporejena na demonstracijske projekte InnovFin na področju energije in dolžniške instrumente Instrumenta za povezovanje Evrope. Sredstva kohezijske politike podpirajo tudi raziskave in inovacije na področju nizkoogljičnosti, ki temeljijo na pametni specializaciji, pri čemer je na voljo vsaj 2,5 milijarde EUR sredstev EU, od katerih je bilo približno 1,2 milijarde EUR dodeljenih izbranim projektom konec leta 2018⁷⁸. Evropska komisija je ustanovila tudi **sklad za inovacije** in namerava vložiti približno 10 milijard EUR v inovativne čiste tehnologije.

EU podpira oblikovanje evropske mreže akademskih krogov in inovatorjev na področju tehnologij za čisto energijo. Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo podpira zagonska podjetja prek svoje mreže skupnosti znanja in inovacij. V obdobju 2018–2020 so skupnosti znanja in inovacij dodelile približno 150 milijonov EUR za razvoj rešitev, ki spodbujajo inovacije na področju čiste energije.

Nova interesna področja se pojavljajo v vesoljskih in vodikovih tehnologijah. Kot je predlagano v uredbi o evropskem vesoljskem programu⁷⁹, Evropska komisija spodbuja sprejemanje vesoljskih tehnologij EU. Evropska vesoljska programa Copernicus in Galileo sta pomembna omogočevalca inovativnih rešitev, ki so pomembne za celotno gospodarstvo, vključno z energetske sektorjem in bojem proti podnebnim spremembam. Storitve ugotavljanja položaja omogočajo učinkovitejše vremenske napovedi, zmogljivosti EU za opazovanje Zemlje pa bodo zagotovile natančno identifikacijo emisij CO₂ in metana⁸⁰, tako da se bodo lahko oblikovale boljše energetske in podnebne politike. Tudi vodik lahko

⁷⁴ <http://www.b-t.energy/>.

⁷⁵ <https://solarimpulse.com/network/EUFunded>.

⁷⁶ http://www.eib.org/attachments/thematic/innovfin_energy_demo_projects_en.pdf.

⁷⁷ Naziv programa NER 300 izvira iz prodaje 300 milijonov pravic do emisij iz rezerve za nove udeležence (New Entrants' Reserve – NER), ki je bila zagotovljena za tretjo fazo sistema EU za trgovanje z emisijami.

⁷⁸ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/esif-energy>.

⁷⁹ Predlog uredbe o vzpostavitvi vesoljskega programa Unije in Agencije Evropske unije za vesoljski program, COM(2018) 447 final, z dne 6. junija 2018.

⁸⁰ Evropska komisija začne študijo o emisijah metana v energetske sektorju.

pomembno prispeva k obravnavanju potreb po obsežnem/medsezonskem skladiščenju energije in optimizaciji celotnega energetskega sistema prek sektorskega spajanja. Vodik lahko podpira razogljičenje plinske infrastrukture, prometa in energetsko intenzivnih industrijskih panog. V zadnjih desetih letih je bila prek skupnega podjetja za gorivne celice in vodik v vodikove tehnologije vložena več kot 1 milijarda EUR.

Evropa prevzema vodilno vlogo pri razvoju fuzije kot obetavnega nizkoogljičnega vira energije prihodnosti. Skupne naložbe EU ter ZDA, Japonske, Kitajske, Rusije, Južne Koreje in Indije v ITER⁸¹ so že prinesle oprijemljive koristi za gospodarstvo in družbo EU v smislu inovacij in rasti. Evropska podjetja in raziskovalna središča razvijajo tehnologije, ki bodo v prihodnosti omogočile fuzijsko energijo in so že našle različne možnosti uporabe zunaj energetskega sektorja.

5. Ohranjanje in krepitev konkurenčnosti evropske industrije

Da bi spodbudila razprave med industrijskimi akterji v vrednostnih verigah, je Evropska komisija v okviru prizadevanj za izboljšanje povezav med raziskavami in industrijo leta 2017 uvedla tri „pobude, ki jih vodi industrija“, in sicer na področju baterij, energije iz obnovljivih virov in gradbeništva. Evropska komisija je ustanovila tudi industrijski forum za čisto energijo, ki je organiziran kot sestavni del letnih dnevorov industrije EU (od 22. do 23. februarja 2018, od 5. do 6. februarja 2019 ter ločeno za energijo iz obnovljivih virov 18. marca 2019), da bi spodbudila izmenjave med predstavniki industrije, akademskimi krogi, lokalnimi organi in oblikovalci politik.

Maja 2018 je bil ustanovljen strateški forum za pomembne projekte skupnega evropskega interesa (IPCEI). Vključuje najpomembnejše strateške vrednostne verige, kot so baterije.

Baterije bodo resnično imele poseben strateški pomen pri razogljičenju evropskega gospodarstva, krepitvi strateške avtonomije EU pri oskrbi z energijo in povečanju konkurenčnosti industrije EU. Baterije bodo pomembne za upravljanje elektroenergetskega omrežja za distribucijo in skladiščenje električne energije iz obnovljivih virov. Prispevale bodo tudi k spodbujanju mobilnosti z nizkimi emisijami in brez emisij. Na podlagi evropskega zavezništva za baterije⁸² Evropska komisija v poročilu o izvajanju strateškega akcijskega načrta za baterije, „Zgraditev strateške vrednostne verige baterij v Evropi“ (objavljeno⁸³ skupaj s tem poročilom), poudarja pomembnost te strateške vrednostne verige. V poročilu je poudarjena raznolikost izzivov, s katerimi se srečuje sektor baterij v Evropi, in naveden napredek, dosežen v strateškem akcijskem načrtu za baterije, ki ga je pripravila Evropska komisija⁸⁴.

Tudi celovito izvajanje pristopa krožnega gospodarstva je ključnega pomena za razogljičenje evropskega gospodarstva, zlasti energijsko intenzivnih sektorjev, kot so jeklo, cement ali steklo, ob ohranjanju ali povečevanju konkurenčnosti gospodarstva. Ponovna uporaba in recikliranje surovin znižujeta emisije – in zmanjšujeta odvisnost Evrope od oskrbe

⁸¹ EU je članica mednarodnega konzorcija, ki na jugu Francije gradi poskusni objekt z imenom ITER (latinsko: pot). To bo največja fuzijska naprava za proizvodnjo energije in je danes eden od najambicioznejših energetskih projektov na svetu.

⁸² https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/european-battery-alliance_en.

⁸³ Poročilo o izvajanju strateškega akcijskega načrta za baterije: Zgraditev strateške vrednostne verige baterij v Evropi (COM(2019) 176 final), 9. april 2019.

⁸⁴ Priloga k dokumentu Evropa v gibanju — Trajnostna mobilnost za Evropo: varna, povezana in čista (COM(2018) 293 final), 17. maja 2018.

s surovinami⁸⁵. Decembra 2018 je Evropska komisija v okviru vztrajnih prizadevanj za zmanjšanje onesnaževanja s plastiko, povečanje deleža reciklirane plastike in spodbujanje tržnih inovacij ustanovila zvezo za krožno gospodarjenje s plastiko, ki zajema ključne deležnike iz celotne vrednostne verige plastike.

6. *Naložbe v trajnostni razvoj in energetske prehod*

Naložbena vrzel v Evropi, ki je nastala po krizi, je zdaj skoraj odpravljena. Vendar pa bo zagotavljanje naložb visoke kakovosti še naprej ključnega pomena za uspešno prihodnost⁸⁶, energetska unija pa je ključna naložbena priložnost. Za doseganje koristi podnebne in energetskega okvira za leto 2030 bodo med letoma 2020 in 2030 potrebne dodatne naložbe v ocenjeni višini 180 milijard EUR letno⁸⁷. Doseganje podnebne nevtralnosti bo med letoma 2030 in 2050⁸⁸ zahtevalo dodatne naložbe v obsegu od 142 do 199 milijard EUR letno (v primerjavi z osnovnim izhodiščem s sedanjimi ukrepi⁸⁹, ki že zahtevajo skoraj 400 milijard EUR naložb letno⁹⁰). Javna sredstva lahko zagotovijo vzvod ali usmerijo naložbe v pravo smer, vendar bo treba veliko večino teh naložb zagotoviti iz zasebnih virov. Zato sta se energetska unija in industrijska politika EU osredotočili na zmanjšanje tveganja naložb v čisto energijo. Države članice bodo še naprej imele osrednjo vlogo pri zagotavljanju prihodkov za nove projekte v obliki programov podpore. Vendar pa bodo dolgoročni dogovori o odjemu v obliki podjetniških pogodb o nakupu in prodaji energije imeli čedalje pomembnejšo dopolnilno vlogo pri zavarovanju prihodkov ponudnikov energije iz obnovljivih virov.

Naložbeni načrt za Evropo (znan tudi kot „Junckerjev načrt“) mobilizira naložbe v energijo iz obnovljivih virov, povečanje energijske učinkovitosti in energetske infrastrukturo. Od skupno 390 milijard EUR naložb, ki jih je mobiliziral Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI), je bilo v energetske sektor vloženi skoraj 70 milijard EUR. Sklad EFSI je na primer prispeval k financiranju dostopa do energije iz obnovljivih virov za 7,4 milijona gospodinjstev v EU. Podpore iz sklada EFSI so prejeli številni nacionalni in regionalni programi naložb v povečanje energijske učinkovitosti stanovanjskih stavb v Franciji, Španiji, Italiji, Nemčiji, na Finskem, Poljskem, Češkem in v drugih državah članicah. Sklad EFSI je prispeval tudi k financiranju električnih povezovalnih daljnovodov med Italijo in Francijo ter velikih projektov plinske infrastrukture, kot sta trans-jadranski plinovod in črnorski plinski priključek.

Tudi **kohezijska politika EU** zagotavlja pomembno podporo, vključno z znatnimi sredstvi v višini 69 milijard EUR – ali skupaj z nacionalnim javnim in zasebnim sofinanciranjem približno 92 milijard EUR – v okviru programov za obdobje 2014–2020 za vseh pet razsežnosti energetske unije. Izvajanje dobro napreduje, saj je bilo do konca leta 2018 za projekte dodeljenih 71 % vseh sredstev. Približno 2,5 milijarde EUR za naložbe v nizkoogljično gospodarstvo se uporablja s finančnimi instrumenti.

⁸⁵ <https://www.sitra.fi/en/publications/circular-economy-powerful-force-climate-mitigation/>.

⁸⁶ Letni pregled rasti za leto 2019: Za močnejšo Evropo kljub svetovni negotovosti (COM(2018) 770 final), 21. novembra 2018.

⁸⁷ V primerjavi z referenčnim scenarijem za leto 2016.

⁸⁸ Če se vključi promet: od 176 do 290 milijard EUR letno – glej „In-depth analysis in support of the Commission Communication (2018) 773“, preglednica 10.

⁸⁹ V osnovnih izhodiščih je bilo predvideno upoštevanje ciljev za leto 2030 na področju energijske učinkovitosti (32,5 %) in obnovljivih virov energije (32 % bruto porabe končne energije) ter podaljšanje politik do leta 2030 brez njihove krepitve ali vključevanja novih.

⁹⁰ Če se vključi promet: 1 200 milijard EUR letno – glej „In-depth analysis in support of the Commission Communication (2018) 773“, preglednica 10.

Tudi pobuda „pametno financiranje pametnih stavb“ spodbuja naložbe v energijsko učinkovite prenovе za gospodinjstva in MSP. To dosega z učinkovitejšo uporabo javnih sredstev z (i) uporabo finančnih instrumentov (npr. posojila z jamstvom) in pogodbenim zagotavljanjem prihranka energije; (ii) boljšim združevanjem projektov in pomočjo pri njihovem razvoju; ter (iii) zmanjšanjem tveganj pri naložbah.

Maja 2018 je Evropska komisija v naslednjem večletnem finančnem okviru 2021–2027⁹¹ predlagala dodatno krepitev blažitve posledic podnebnih sprememb in prilagajanja nanje. Predlagala je povečanje sedanjih ciljev glede proračunskih izdatkov EU za podnebne cilje z 20 %⁹² na 25 %. Predlagala je tudi povečanje izdatkov za podnebne cilje v programu Obzorje Evrope na 35 %⁹³. Projekti bodo morali biti odporni na sedanje in prihodnje podnebne spremembe. Ti ukrepi bodo dopolnjeni z instrumenti za lajšanje pravičnega prehoda na nizkoogljično gospodarstvo v regijah, odvisnih od ogljika, kot je sklad za modernizacijo v okviru sistema EU za trgovanje z emisijami – sklad, ki bo od leta 2021 naprej podpiral razogljičenje in posodobitev energetskega sistema v 10 državah članicah upravičenkah.

Da bi spodbudila trajnostne naložbe, je Evropska komisija maja 2018 predlagala sveženj ukrepov za vzpostavitev enotnega klasifikacijskega sistema (taksonomija) za dejavnosti, ki lahko veljajo za okoljsko trajnostne gospodarske dejavnosti. Sozakonodajalca sta se 25. februarja 2019 dogovorila o tej novi generaciji referenčnih vrednosti za nizke emisije ogljika, ki bodo urejale obveznosti glede razkritij, kako lahko institucionalni vlagatelji in upravljavci premoženja vključijo okoljske, socialne in upravljaške dejavnike v svoje procese upravljanja s tveganji. Ti ukrepi bodo razvili tudi novo kategorijo referenčnih vrednosti za nizke emisije ogljika in pozitiven vpliv na emisije ogljika, kar bo vlagateljem zagotovilo boljše informacije o ogljičnem odtisu njihovih naložb.

Za zagotovitev učinkovite in uspešne energetske unije je treba postopno odpraviti okolju škodljive subvencije za fosilna goriva, kot je ugotovljeno v zavezah EU v okviru skupine G20. Med letoma 2008 in 2016 se subvencije za fosilna goriva niso zmanjšale. Ocenjuje se, da so te subvencije leta 2016 znašale 55 milijard EUR, kar pomeni, da politike EU in nacionalne politike še ne zadoščajo za postopno odpravo teh subvencij⁹⁴.

7. Močna zunanja razsežnost energetske unije

EU je kot svetovni akter med prvimi prepoznala izziv podnebnih sprememb in priložnosti za prehod na čisto energijo. Na podlagi natančnega usklajevanja z državami članicami EU se EU z mobilizacijo svojih diplomatskih mrež in agencij za sodelovanje uspešno vključuje v energetske in podnebne diplomacije in si prizadeva za ambiciozne globalne podnebne ukrepe. Ta dejavnost zajema vzpostavljanje stikov s partnerskimi državami in povečanje financiranja podnebnih ukrepov ter tehnično pomoč državam pri izvajanju nacionalno določenih prispevkov k Pariškemu sporazumu. EU je organizirala ministrska zasedanja o podnebnih ukrepih s Kitajsko in Kanado, ki so prispevala k ohranitvi zaupanja v globalne podnebne ukrepe. EU tesno sodeluje tudi s predsedstvom skupin G7 in G20 ter partnerji, da bi spodbujala svetovni program podnebnih ukrepov, pri čemer poudarja, da morajo gospodarstva z visokimi emisijami dokazati vodilno vlogo in napredek. Tudi pobuda „Misija: inovativnost“ zagotavlja pomemben medvladni forum za nove raziskovalne

⁹¹ „Sodoben proračun za Unijo, ki varuje, opolnomoča in ščiti Večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027“ COM(2018) 321 final z dne 2. maja 2018.

⁹² Podatki kažejo, da bo skupni prispevek k vključevanju podnebnih sprememb v letu 2018 predvidoma znašal 19,3 %. Podatki se vsako leto revidirajo.

⁹³ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-modern-budget-may_2018_en.pdf.

⁹⁴ <https://ec.europa.eu/energy/en/data-analysis/energy-prices-and-costs>.

in razvojne dejavnosti. Letna Misija: inovativnost, ki je organizirana hkrati z ministrskim forumom za čisto energijo⁹⁵, zagotavlja velike priložnosti za pospeševanje naložb v inovacije na področju čiste energije.

Vodilna vloga EU na področju čiste energije in podnebja na svetu je vključena v njene druge mednarodne cilje. Podnebne spremembe delujejo kot „multiplikator groženj“, ki prispeva k svetovni nestabilnosti in obsežnim migracijskim tokovom. Nasprotno pa naložbe v čisto energijo v partnerskih državah ustvarjajo priložnosti za pionirske evropske nizkoogljične industrijske panoge, ki si jih EU z ukrepanjem prizadeva čim bolj povečati.

EU išče nove načine za uskladitev trgovinskih in podnebnih ciljev. Sporazum o gospodarskem partnerstvu med EU in Japonsko je na primer prvi na svetu, ki vključuje posebno zavezo Pariškemu sporazumu. Na področju dvostranske trgovine in energije se je EU leta 2018 z Mehiko dogovorila tudi o poglavju o energiji in surovinah ter še naprej vztraja pri takšnih poglavjih v pogajanjih o sporazumih o prosti trgovini z državami, ki so pomembne dobaviteljice energije in surovin, kot so Avstralija, Azerbajdžan in Čile.

Obravnavanje emisij iz mednarodnega letalskega in pomorskega prometa ostaja izziv glede na dejstvo, da se predvidena rast emisij, povezanih s prometom, povečuje. Oktobra 2016 se je Mednarodna organizacija za civilno letalstvo dogovorila o razvoju globalnega tržnega ukrepa CORSIA⁹⁶ kot začetnega koraka za izravnavo emisij, ki presegajo ravni iz leta 2020, od leta 2021 naprej. V pomorskem sektorju je Mednarodna pomorska organizacija aprila 2018 sprejela začetno strategijo⁹⁷ za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov z ladij za vsaj 50 % do leta 2050 v primerjavi z letom 2008. Za oba sektorja je treba zagotoviti ključne ukrepe za razogljičenje.

Mednarodno sodelovanje EU je prispevalo k cilju energetske unije glede diverzifikacije evropskih virov energije in zagotavljanja energetske varnosti. EU ohranja redni energetski dialog s ključnimi dobavitelji energije in partnerji — dvostransko (Norveška, ZDA, Iran, Alžirija, Egipt in Turčija) in tudi prek večstranskih platform (npr. OPEC, Unija za Sredozemlje, G7 in G20).

V zvezi z **oskrbo s plinom** je Evropska komisija omogočila več krogov tristranskih pogovorov med Ukrajino in Rusko federacijo s ciljem, da se zagotovi nemoten tranzit zemeljskega plina iz Rusije prek Ukrajine. Zahvaljujoč doslednemu sodelovanju EU z vsemi pomembnimi partnerji in deležniki v projektu se bodo prve dobave zemeljskega plina prek južnega plinskega koridorja predvidoma začele naslednje leto. Evropska komisija je podprla tudi prizadevanja držav vzhodnega Sredozemlja, da poiščejo skupne rešitve za uvedbo svojih pomembnih virov plina na trg. Evropska komisija še naprej podpira tudi razvoj regije v vozlišče za zemeljski plin in bodočega ponudnika zemeljskega plina v EU. Nadaljevala bo politiko, usmerjeno v nadaljnjo diverzifikacijo virov oskrbe in prometnih poti ter strogo izvajanje energetskega pravnega reda na celotnem ozemlju Unije.

Evropska komisija je nadaljevala izvajanje svoje strategije iz leta 2016⁹⁸, s čimer si prizadeva zagotoviti, da EU postane še bolj privlačna destinacija za svetovno oskrbo z

⁹⁵ <http://www.cleanenergyministerial.org/>.

⁹⁶ Sistem za izravnavo in zmanjšanje emisij CO₂ v mednarodnem letalstvu. Sporazum določa (i) cilj glede stabilizacije emisij na ravni leta 2020 z zahtevo, da letalski prevozniki izravnavajo rast svojih emisij, (ii) ključne elemente zasnove svetovnega sistema in (iii) načrt za dokončanje dela na področju načinov izvajanja — glej https://ec.europa.eu/clima/policies/transport/aviation_en.

⁹⁷ [http://www.imo.org/en/OurWork/Environment/PollutionPrevention/AirPollution/Documents/Resolution%20MEPC.304\(72\)_E.pdf](http://www.imo.org/en/OurWork/Environment/PollutionPrevention/AirPollution/Documents/Resolution%20MEPC.304(72)_E.pdf).

⁹⁸ Strategija EU za utekočinjeni zemeljski plin in skladiščenje plina, COM(2016) 49 final, 16. februarja 2016.

utekočinjenim zemeljskim plinom (LNG), kar bo prispevalo k njeni ključni vlogi v prizadevanjih za diverzifikacijo. EU si prizadeva za natančno izmenjavo informacij o vseh vprašanih energetske politike s svojimi najpomembnejšimi partnerji, zlasti z Združenimi državami Amerike; ZDA in EU sta sprejeli konkretne ukrepe za povečanje uvoza utekočinjenega zemeljskega plina Združenih držav Amerike v EU po konkurenčnih cenah. Po srečanju med predsednikoma Junckerjem in Trumpom julija 2018⁹⁹ se je trgovina z utekočinjenim zemeljskim plinom okrepila in do konca marca 2019¹⁰⁰ je bilo uvoženih skupaj skoraj 9 milijard kubičnih metrov plina. Za dodatno krepitev stikov med podjetji bo 2. maja 2019 v okviru sveta za energijo EU–ZDA potekala konferenca na visoki ravni o utekočinjenem zemeljskem plinu.

EU še naprej pomaga državam v svoji sosesčini pri posodabljanju njihovega energetskega sektorja. EU prek Energetske skupnosti še naprej pomaga pogodbenicam pri sprejemanju ključnih elementov pravnega reda EU na področju energije in podnebja. Posodabljanje Pogodbe o ustanovitvi Energetske skupnosti je v teku.

Evropska komisija je veliko pozornosti namenila tudi zagotavljanju jedrske varnosti zunaj meja Evropske unije. V sosesčini EU so bili organizirani in se bodo še naprej izvajali izredni varnostni pregledi, kakršni se izvajajo na vseh reaktorjih EU. Izredni varnostni pregled, ki ga je opravila Belorusija, so pregledali strokovnjaki EU.

V zvezi s sodelovanjem na jedrskem področju za civilne namene je EU uspešno nadaljevala sodelovanje z Iranom v skladu s skupnim celovitim načrtom ukrepanja. V zvezi s tem si EU prizadeva spodbujati sodelovanje — za boljše razumevanje iranskih potreb po jedrski energiji za civilne namene in postopno povečevanje zaupanja v iranski jedrski program — in širše dolgoročno ponovno sodelovanje z Iranom. EU je uvedla več ukrepov za podporo temu procesu, zlasti na področju jedrske varnosti, in zagotovila podporo iranskemu regulativnemu organu za jedrsko energijo. EU je pred kratkim organizirala tudi tretji seminar EU–Iran na visoki ravni o mednarodnem sodelovanju na področju jedrske energije in jedrskemu upravljanju.

EU je dodatno razširila mednarodno sodelovanje z mednarodnimi partnerji na trgih z ogljikom in tesno sodeluje s Kitajsko, da bi podprla začetek in razvoj njihovega nacionalnega sistema, pa tudi z Novo Zelandijo in Kalifornijo. Prvi sporazum o povezovanju sistemov za trgovanje z emisijami je bil podpisan in sklenjen med EU in Švico.

EU priznava pomen trajnostne in čiste energije za razvoj in stabilnost v svetu. Zato nenehno razvija podporo dostopu do trajnostne in cenovno sprejemljive energije. V sedanjem večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 je bilo za trajnostno energijo namenjenih 3,7 milijarde EUR. Hkrati se je treba soočiti z dvema izjemno pomembnima izzivoma: izzivom dostopa do energije ter izzivom blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje. Ob upoštevanju pomembnosti teh izzivov se prizadevanja EU osredotočajo tudi na podporo upravljanju energetskega sektorja in na zagotavljanje inovativnih finančnih mehanizmov za spodbujanje zasebnih naložb v trajnostno energijo. Med inovativnimi finančnimi mehanizmi je tudi evropski načrt za zunanje naložbe. Novembra 2018 je bila v okviru novega zavezištva Afrika–Evropa, ki je bilo napovedano septembra 2018, vzpostavljena skupna afriško–evropska platforma na visoki ravni za naložbe v trajnostno

⁹⁹ Sporočilo za javnost Evropske komisije: Skupna izjava EU–ZDA z dne 25. julija: Uvoz utekočinjenega zemeljskega plina (LNG) ZDA v Evropsko unijo se povečuje. V Bruslju, 9. avgusta 2018. Naslov URL: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4920_en.htm.

¹⁰⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-1531_en.htm.

energijo. Ta platforma na visoki ravni bo prispevala k afriški pobudi na področju energije iz obnovljivih virov.

Glede na to, da ukrepi, ki jih izvajajo nacionalne vlade same, ne zadoščajo za doseganje svetovnih podnebnih ciljev, EU sodeluje s civilno družbo na svetovni ravni, zasebnim sektorjem ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi, da bi jim pomagala pri mobilizaciji za podnebne ukrepe. Evropska komisija na primer podpira razvoj svetovne konvencije županov za podnebje in energijo vse od njene ustanovitve leta 2017. Doslej se je svetovni konvenciji pridružilo 9 296 mest, ki predstavljajo več kot 808 milijonov ljudi po vsem svetu in 10,59 % celotnega svetovnega prebivalstva. Takšni ukrepi mobilizirajo zaveze mest in hkrati spodbujajo naložbe v podnebne in energetske načrte mest s posnemanjem rešitev, ki so bile uvedene v EU, na svetovni ravni.

Okvir: nadaljnja krepitev svetovne vloge eura v energetskega sektorju

EU je največja svetovna uvoznica energije; njen letni račun za uvoz energije je v zadnjih petih letih v povprečju znašal 300 milijard EUR. Zato je strateško zainteresirana za spodbujanje uporabe eura v energetskega sektorju. To bi zmanjšalo izpostavljenost evropskih podjetij valutnim in političnim tveganjem. Zmanjšali bi se tudi stroški in tveganja za evropska podjetja ter znižale obrestne mere, ki jih plačujejo gospodinjstva.

To se lahko zgodi le, če gre za skupno prizadevanje EU, držav članic, udeležencev na trgu in drugih akterjev. Zato je Evropska komisija decembra 2018 sprejela priporočilo¹⁰¹ za spodbujanje širše uporabe eura v mednarodnih sporazumih in transakcijah na področju energije. Evropska komisija je začela tudi vrsto posvetovanj z deležniki o tržnem potencialu za širšo uporabo transakcij v eurih, vključno s tistimi, ki so povezane s surovo nafto, plinom ali rafiniranimi proizvodi.

V. SKLEPNE UGOTOVITVE

Vzpostavljanje energetske unije je zahtevalo tesno sodelovanje med institucijami EU, državami članicami in vsemi segmenti družbe. Energetska unija je pomembno prispevala h krepitvi evropske energetske varnosti. To je bilo doseženo z medsebojnim povezovanjem nacionalnih trgov, nadaljnjo diverzifikacijo virov energije, uvajanjem domačih obnovljivih virov energije, izvajanjem ukrepov za povečanje energijske učinkovitosti in spodbujanjem omogočitenega okolja za naložbe. Ta prizadevanja je treba ohraniti, da se zagotovijo energetska varnost Evrope in konkurenčne cene energije.

Da bi energetska unija uresničila svoj gospodarski potencial in spodbudila podnebno nevtralnost, se mora zdaj dobro ukoreniniti. Izvajanje novega pravnega okvira in omogočitenih ukrepov privablja naložbe, ki bodo razvile celotno evropsko gospodarstvo in ustvarile nova delovna mesta ter spodbudile vključujočo rast. Ta prizadevanja je treba zdaj podvojiti, da se dosežejo nadaljnje koristi. Prehod mora biti pravičen in družbeno sprejemljiv. Socialne posledice procesa morajo biti v središču pozornosti politik že od samega začetka.

Od zdaj do leta 2030 bo stalen in ponavljajoč se dialog o nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih med državami članicami in Evropsko komisijo ključnega pomena. Ta dialog bo pomagal najti skupne rešitve, spodbujal bo medsebojno pomoč med državami članicami in vključeval vse deležnike. S tem bo poskrbljeno, da bo EU skupaj izpolnila svoje zaveze. Na podlagi ocene osnutkov nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov, ki so jih

¹⁰¹ Priporočilo Komisije z dne 5. decembra 2018 o mednarodni vlogi eura na področju energije (C(2018) 8111 final), 5.12.2018.

predložile države članice, in priporočil, ki jih bo Evropska komisija pripravila do 30. junija 2019, bodo države članice sprejele končne načrte pred 31. decembrom 2019. Naslednje poročilo o stanju energetske unije bo objavljeno pred oktobrom 2020. Do takrat bo lahko to poročilo poudarilo napredek, dosežen z izvajanjem dogovorjenega zakonodajnega okvira, in spremembe na področju spodbujevalnih ukrepov. Še naprej bo pomembno pregledovanje napredka in dinamično prilagajanje novim okoliščinam.

Povezovanje in inoviranje v vseh gospodarskih sektorjih ter spodbujanje skladnosti med številnimi povezanimi politikami in različnimi ravni ukrepanja bodo pomembnejši kot kdaj koli prej. Ta pristop — ki vključuje energijo, blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, kakovost zraka, digitalne tehnologije, industrijo, promet, zemljišča, kmetijstvo, socialna vprašanja, varnost in številna druga vprašanja — je treba spodbujati na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Evropsko unijo bo usposobil za obravnavanje prihodnjih izzivov, kot so digitalizacija, krepitev vloge potrošnikov in razvoj prožnih trgov z električno energijo, ki lahko obvladujejo visoke deleže nestalnih obnovljivih virov.

Evropska komisija mora še naprej vključevati državljane, lokalne oblasti in industrijo, da se spodbudi sodelovanje, ustvarijo celovite industrijske vrednostne verige ter okrepijo inovacije in naložbe v mestih. Ključnega pomena bo zlasti zagotavljanje potrebnega financiranja — finančni sektor v EU lahko zadosti letnim potrebam po naložbah v višini skoraj 180 milijard EUR za doseganje podnebnih in energetskih ciljev EU do leta 2030. Nujno bo treba zagotoviti dolgotrajno stabilno in dolgoročno financiranje ter poskrbeti, da bo ustrezalo potrebam energetske unije.

EU mora ohraniti in okrepiti vodilno vlogo v svetovnih podnebnih in energetskih ukrepih ter hkrati zagotoviti energetsko in podnebno varnost vsem svojim državljanom. Zato bo izjemno pomembno še naprej krepiti omogočiten okvir, lajšati energetski prehod in ustvariti prave pogoje za podnebno nevtravno gospodarstvo.

Strateška dolgoročna vizija EU za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo do leta 2050 bo ključnega pomena za jasno usmeritev nadaljnjega razvoja energetske unije. Predlog, ki ga je pripravila Evropska komisija, kaže pot do podnebno nevtralnega in sodobnega gospodarstva. Ponovno poudarja pomembnost omogočitenega okvira na celotnem območju EU za doseganje podnebno nevtralnega stanja do sredine stoletja. Ta okvir spodbuja ugodne pogoje za financiranje in naložbe z internalizacijo zunanjih stroškov, skladen program raziskav in inovacij, pravičen prehod za regije, gospodarske sektorje in širšo javnost ter celovito uporabo ustreznih politik, vključno s proračunom EU ter zaposlitvenimi in kohezijskimi politikami.